

GÖTEBORGS UNIVERSITET
FÖRVALTNINGSHÖGSKOLAN

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning, termin [VT 11]
Förvaltningshögskolan
Göteborgs universitet
Förvaltningsekonomi

Kommuner i utveckling

En studie om finansiell utveckling i tio svenska kommuner

Författare: Sebastian Berntsson och Johan Selin
Handledare: Sara Brorström
Examinator: Stellan Malmer

Sammanfattning

Finanskrisen hösten 2008 var starten på en djup lågkonjunktur för många länder däribland Sverige. För de svenska kommunerna ledde detta till en rad olika ekonomiska problem under de efterföljande åren. Kommunsektorn tillhandahåller en stor del av välfärden i landet vilket gör att det finns en rad olika lagstadgade ekonomiska krav på kommunerna. Att uppfylla statiska krav i en turbulent tid som finanskrisen kräver en god skötsel av ekonomin. Om hur denna utveckling har gått handlar vår uppsats.

Syftet med uppsatsen var att förklara hur ett tiotal kommuner hade utvecklat sig under finanskrisen och varför. För att uppfylla detta syfte använde oss av ett kvantitativt arbetssätt som gick ut på att studera tre finansiella nyckeltal och dess underliggande täljare och nämnare. Nyckeltalen framräknades utifrån kommunernas egna årsredovisningar. Detta kombinerade vi med att studera *ordförandet har ordet* – delen. I vår teori tog vi upp delarna ekonomisk hushållning och finansiella redovisningen, kris, finansiell utveckling och kapitlet avslutades med en genomgång av de finansiella nyckeltalen vi valt. Som litteraturstöd har vi använt oss av en rad olika böcker som behandlar offentlig ekonomi och finansiell analys. Utöver detta använde vi oss av en rad olika rapporter från olika offentliga organ som belyste kommunala förhållanden och finanskrisens effekter.

I vår empiri redogjorde vi för den finansiella utvecklingen och orsakerna som uppgavs därtill. Detta gjorde vi genom att beskriva nyckeltalens utveckling och dess underliggande tals utveckling samt vad kommunstyrelseordförandena hade skrivit under tidsperioden. Analysen sammanfattade den generella utvecklingen av kommunerna och vilka orsaker vi kunde se som förklarade densamma. I slutsatsen kom vi fram till att det går att se en effektpåverkan av finanskrisen och att flera kommuner har en likartad utveckling.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund.....	5
1.1 Inledning.....	5
1.2 Problemformulering.....	6
2. Syfte.....	7
3. Metod och tillvägagångssätt	8
3.1 Val av kommuner och urvalsprincip	8
3.2 Metodologisk ansats och datainsamling	9
3.3 Databearbetning.....	10
3.4 Reliabilitet och validitet	12
3.5 Avgränsningar	12
4. Teoretisk referensram.....	14
4.1 Ekonomisk hushållning	14
4.2 Den finansiella redovisningen.....	14
4.3 Ekonomisk kris	14
4.4 Kommuner i kris.....	15
4.5 Finansiell utveckling	16
4.6 Nyckeltalen.....	17
4.6.1 Vad är soliditet?	17
4.6.2 Vad är kassalikviditet?	18
4.6.3 Vad är nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag?	18
5. Empiri.....	20
5.1 Eskilstuna	20
5.2 Halmstad	21
5.3 Jönköping	23
5.4 Karlstad.....	25
5.5 Lund.....	27
5.6 Skellefteå	28
5.7 Skövde.....	30
5.8 Umeå	32
5.9 Varberg.....	34
5.10 Växjö.....	36
6. Analys.....	38
6.1 Den finansiella utvecklingen i kommunerna	38

6.2 Syn på utvecklingen.....	40
7. Diskussion och slutsats.....	42
7.1 Den finansiella utvecklingen.....	42
7.2 Allmänna reflektioner.....	43
7.3 Fortsatt forskning.....	44
Referenser.....	45
Bilagor	49
Bilaga 1.....	49
Bilaga 2.....	54

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Finanskrisen som inleddes hösten 2008 var av stor påverkan för de offentliga finanserna på flera plan. Ekonomiska kriser är något som kommer då och då vilket syns i historien, exempelvis oljekrisen på 1970- talet eller börskraschen år 1929 med den efterföljande depressionen. Omedvetenhet kring detta kan leda till att beslut fattas förhastat, något som kan få långtgående konsekvenser. Att just finanskrisen fick så sådan inverkan, är till stor del sammankopplat med att krisen inträffade i finanssektorn, en sektor som är vital för övriga sektorer inom ekonomin. Detta gjorde att det som inledningsvis var oro på den amerikanska kreditmarknaden utvecklades till en fullskalig global ekonomisk kris då investmentbanken Lehman Brothers gick i konkurs. Hela finansmarknaden stannade upp och den globala ekonomin kastades in i en lågkonjunktur västvärlden inte sett sedan depressionen på 1930-talet.¹

Omvärldsfaktorer har stor påverkan på en kommuns ekonomi då intäkterna till stor del består av inkomstskatt från invånarna. Under år 2008 präglades de finansiella marknaderna av en global kris, vilket då påverkade ekonomin i övrigt. Sverige har inte förskonats från den finansiella turbulensen. Finanskrisen påverkade kreditvillkor, räntor och tillgångspriser i andra länder, vilket dämpade den globala konjunkturen. Den svenska exportmarknaden påverkades därmed negativt av den finansiella krisen. För en liten exportberoende ekonomi som den svenska där exporten står för ca 50 procent av BNP får denna indirekta effekt stor verkan. Detta utmynnade i att de svenska företagens vinster uteblev eller minskades vilket i sin tur ledde till uppsägning av arbetskraft. Försämrade kreditvillkor ledde till att företag fick det svårt att expandera och investera vilket är något som även gällde för kommunsektorn och effekten blev liknande. Problemen utformade sig att det blev svårt att finansiera den löpande verksamheten, vilket var en följd av de restriktiva kreditvillkoren.²

Finanskrisen har orsakat spår hos kommunerna både i hur deras ekonomi har utvecklats och hur deras verksamhet bedrivits. Dock agerade både kommunerna och staten förhållandevis fort då de initiala prognoserna för år 2009 var ytterst allvarliga med en hög förväntad arbetslöshet och stora förväntade budgetunderskott. Kommunerna inledde besparingsåtgärder medan staten tillsköt konjunkturstöd till kommunsektorn vilket tillsammans fick till följd att kommunsektorn generellt sett klarade sig igenom krisen med överskott.³ Att kommunerna var

---

¹ Wallenskog och Legerius 2010:5

² Konjunkturinstitutet 2008:15f

³ Wallenskog och Legerius 2010:7

tvungna att genomföra besparingar kommer till stor del av att den kommunala verksamheten finansieras till över 70 procent med kommunalskatter och är därmed ytterst konjunktur beroende då konjunkturen direkt slår mot kommunernas skatteunderlag⁴.

1.2 Problemformulering

Ekonomi genomsyrar vardagen för oss alla då vi konstant är beroende av resurser för vår fortlevnad. Ekonomi är i grunden att hushålla och göra olika typer av avvägningar med de resurser man har tillgång till då dessa är begränsade. På individnivå då omfattningen är liten är detta inte särledes svårt, men på en mer aggregerad nivå likt den offentliga sektorn blir svårigheterna mer tydliga. Dessutom kan inte den offentliga sektorn endast ta hänsyn till det som är mest ekonomiskt då det i ett demokratiskt samhälle är det politiska församlingar som planerar och beslutar om hur resurserna skall fördelas och användas. Detta medför också krav på öppenhet och insyn i verksamheten.⁵ Målsättningen är att få så god ekonomi som möjligt så att politikerna kan genomföra de verksamheter som medborgarna vill ha på bästa möjliga sätt. Att hantera resurser på ett optimalt sätt är dock svårt för all form av verksamhet, och till stor del den offentliga sektorn. Detta följer av att de offentliga resurserna till största del kommer från skatteuttag, vilket direkt påverkas av det ekonomiska läget i landet.

Den offentliga sektorn är indelad i tre delar statlig, landstings och kommunal sektor. Den del som tillhandahåller den största delen av vår välfärd är primärkommunerna tätt följt av landstingssektorn som tillhandahåller sjukvård.⁶ Då vi tror att det finns ett stort intresse för primärkommuners finansiella utveckling, har vi valt att fokusera på detta.

Kommunsektorns ekonomi utgör en viktig del av svensk ekonomi då den är stor till sin omfattning. Kommunernas primära uppgift är som tidigare nämnts att tillhandahålla välfärd av olika slag, så som skola och äldreomsorg. Detta kan sägas komma från att kommunerna ursprungligen var nationella konstruktioner, det vill säga ett sätt för staten att tillse att den statliga politiken blev implementerad och likartad över hela landet. Givetvis har kommunernas roll förändrats med tiden och förväntas numer vara autonoma i formandet av den egna framtiden.⁷ I Regeringsformen 1 kap 1 § garanteras det kommunala självstyret, tillsammans med RF 1 kap 7 § fastställs vikten av kontinuitet inom kommunerna.

Att bibehålla god ekonomi är en viktig del av arbetet för kommuner då de dels har lagstadgade krav på sig att tillhandahålla en rad tjänster och dels då de har ett tämligen

---

⁴ SOU 2009/10:102:12

⁵ Brorström, Haglund och Sollie 2005:14

⁶ SKL 1

⁷ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:10

begränsat utrymme att öka sina intäkter.

För att erhålla relevant information av en kommuns ekonomiska situation använder man sig av en finansiell analys. Den finansiella analysen har till uppgift att bedöma ifall ekonomiska enheter har god ekonomi eller inte, men utifrån analysen visas även både styrkefaktorer och problemfaktorer.⁸ Genom detta uppnås ett lärande om den ekonomiska enheten hur den står sig finansiellt.

För att säkerställa god ekonomi finns vissa finansiella krav inskrivna i kommunallagen. Enligt kommunallagens 8 kap. 1 § skall kommuner ha god ekonomisk hushållning. Balanskravet är minimikravet på god ekonomisk hushållning.⁹ I enlighet med balanskravet i KomL 8 kap. 4 § skall kommunens intäkter överstiga dess kostnader. För att ta reda på om en kommun upprätthåller god ekonomisk hushållning används bland annat nyckeltal som räknas fram genom information från årsredovisningar. Kommuner har en konstant utmaning då omvärlden ständigt är i förändring. Om kommunerna inte skulle ha balans i ekonomin skulle det leda till ett ojämnt utbud av välfärdstjänster vilket i sig skulle kunna skapa instabilitet i samhället då vissa generationer skulle få det bättre än andra.

Brorström och Leffler tar upp en viktig fråga som enligt dem ställs inom samhällsvetenskapen frågan belyser vilka faktorer som klargör varför ekonomiska enheter utvecklar sig olika.¹⁰ Utifrån denna fråga har vi då valt att studera faktorn finanskrisen. Vi vill förklara hur och varför ett urval av kommuner utvecklat sig finansiellt under finanskrisen.

2. Syfte

Syftet med vår uppsats är att förklara hur ett urval av kommuner har utvecklat sig finansiellt under finanskrisen och varför kommunerna har utvecklat sig som de har.

---

⁸ Brorström, Haglund och Solli 2005:105

⁹ Brorström, Haglund och Solli 2005:56

¹⁰ Brorström och Leffler 2003:6

3. Metod och tillvägagångssätt

3.1 Val av kommuner och urvalsprincip

För att uppfylla vårt syfte har vi gjort en finansiell analys med hjälp av nyckeltal av tio kommuner, slumpmässigt utvalda ur Sveriges Kommuner Landstings kommungrupp ”större städer”. SKL:s definition på kommuner som ingår i kommungruppen ”större städer” är kommuner vars invånarantal ligger mellan 50 000 - 200 000 samt att de har en tätortsgrad på minst 70 procent.¹¹

Syftet med att dela in landets kommuner i kommungrupper, är enligt SKL att de skall användas vid analyser och jämförelser, vilket då blir mer rättvisande om kommunerna är indelade efter vissa sakliga förhållanden.¹² Det främsta skälet till att vi valde kommungruppen ”större städer” är att dessa har mer personal inom deras ekonomiska administration då de är större organisationer (större ekonomi). Deras befolkningsstorlek gör även att de är i mindre grad beroende av grannkommuner då det gäller arbetstillfällen vilket är något som de flesta mindre kommuner är. Alternativet skulle vara kommungruppen ”storstäder” vilket då är landets tre största städer, men då dessa har ett stort antal kommunala bolag utgick vi ifrån att bokföringstekniska metoder som är kopplade till just kommunala bolag skulle försvåra vår analys. Mot ovanstående bakgrund menar vi att denna kommungrupp passar vårt syfte bäst då mer komplexa omständigheter som mindre kommuner har, inte bör föreligga i någon större omfattning inom denna grupp.

Själva urvalsprincipen gick ut på att vi använde oss av en tärning som rullades för varje kommun i gruppen ”stora städer” som listades i bokstavsordning. Om tärningen hamnade på ett jämnt tal valdes kommunen ut, om tärningen däremot hamnade på ett ojämnt tal gick vi vidare till nästa kommun på listan. Vi var väl medvetna att detta tillvägagångssätt kunde ha lett till att endast de tio första kommunerna blev valda, vilket då hade uteslutit kommuner vars första bokstav är långt bak i alfabetet. Även det omvända skulle kunna hända, fast utan att ha någon större kunskap i sannolikhetslära känns det scenariot mindre sannolikt. Således var det faktum att de listades i bokstavs ordning det enda som inte var slumpmässigt med urvalsmetoden. Detta förfarande fortsatte alltså tills tio kommuner var utvalda, vilket utmynnade till att bli följande kommuner: Eskilstuna, Halmstad, Jönköping, Karlstad, Lund, Skellefteå, Skövde, Umeå, Varberg och Växjö. Då vi inte aktivt valde vilka kommuner som skulle ingå i studien kunde vi inte heller ta hänsyn till eventuella speciella förhållanden som kunde föreligga i vissa kommuner.

---

¹¹ SKL 2

¹² SKL 1

3.2 Metodologisk ansats och datainsamling

Emiriska data vi använt har inhämtats från tre områden. Empirin har bestått av finansiella nyckeltal och nyckeltalens beroende faktorer begränsade till talen som skrivs in i divisionen för att erhålla nyckeltalet, alltså divisionens täljare och nämnare. Dessa tal är poster i balansräkningen eller resultaträkningen i årsredovisningarna för kommunerna. Det tredje empiriområdet var *ordförande har ordet* – delen i årsredovisningarna för respektive år och kommun. Huvudempiri har sålunda varit nyckeltalen. Nyckeltalens beroende faktorer, alltså divisionens täljare och nämnare, ansåg vi som vår näst huvudsakliga empiri och *ordförandet har ordet* – delen ansåg vi som en kompletterande empiri. Vi har beräknat nyckeltalen genom att vi hämtade täljare och nämnarens tal från kommunernas årsredovisningar. Vi har även studerat nyckeltalen från kommundatabasen ”Kolada”. Kolada, tidigare vid namn ”kommundatabasen”, tillhandahålls av Rådet för främjande av Kommunala Analyser (RKA). Detta är en ideell förening som endast har två medlemmar, Svenska staten och SKL.¹³ *Ordförande har ordet* – delen är även inhämtad ur kommunernas årsredovisningar. För att göra en bredare analys undersökte vi kommunstyrelseordförandes synpunkter på utvecklingen genom att läsa *ordförande har ordet* - delen i årsredovisningarna. Detta gjorde vi för att ta reda på de faktiska sakförhållandena som ordförande ansåg låg bakom kommunernas utveckling. Varför vi inte valde intervjuer var att vi ville veta vad kommunstyrelseordförande ansåg låg bakom utvecklingen för respektive år vid den aktuella tidsperioden. Det är möjligt att intervjuer skulle bidra med mera ärliga och utförliga svar på varför kommunerna utvecklats som de har, men emellertid skulle problematiken kring intervju effekter, alltså att vi skulle påverka intervjuobjektet och svårigheter att få tag i personer efter omval kvarligga. Om vi skulle använt oss av intervjuer med kommunstyrelseordförandena skulle vi dessutom ha fått en efterhandkonstruktion då det är högst sannolikt att deras uppfattning om de respektive åren har ändrats i efterhand. Insamlandet av *ordförandet har ordet* – delen gick ut på att vi läste igenom alla *ordförandet har ordet* – delarna i alla årsredovisningar för respektive år och kommun och plockade ut väsentlig och relevant information för vårt syfte. Dock har vissa år eller information bortsetts i empirin då en hel del saknade relevans för vår studie alternativt inte belyste faktiska omständigheter och händelser som påverkade kommunens ekonomi. Vi studerade även de tal som nyckeltalen beräknas på, alltså dess täljare och nämnare, för att vi ytterligare ville erhålla en bakomliggande förklaring till nyckeltalens förändring som var mer objektiv än *ordförande har ordet* – delen. Dessutom

---

¹³ Kolada 2

upptäcktes andra faktorer som var svåra att erhålla genom att enbart studera nyckeltalen. Vi skulle eventuellt även kunnat beakta noter i årsredovisningarna till de bakomliggande faktorerna, men då vårt val av antal kommuner var av så stor omfattning, ansåg vi detta för tidskrävande. Täljare och nämnare erhöll vi genom att gå igenom alla årsredovisningar och plockade ut dessa tal. Vårt val av antal kommuner har varit ambitiöst. Vi valde därav att inte gå mer in på djupet i den finansiella utvecklingen, genom att gå igenom notsystemen, för att erhålla mer information till varför kommunerna utvecklats som de gjort.

Då vårt syfte var att förklara hur ett urval av kommuner har utvecklat sig finansiellt under finanskrisen, valde vi att fokusera på hur nyckeltalen hade utvecklat sig. Vi har därmed använt oss av en kombination av kvantitativa metoder och en kvalitativ metod. Fördelningen av metodvalen utföll att bli till största del kvantitativ och en mindre del kvalitativ. Varför vi valde att fokusera på kvantitativ metod, grundar sig i att vi primärt var intresserade för den finansiella utvecklingen och för att få ut denna utveckling ansåg vi kvantitativ data mest lämpad, eftersom vi ansåg ekonomi förklaras bäst med siffror. Valet av en mindre del kvalitativ data grundade sig i att vi ville få en ytterligare aspekt på utvecklingen som inte beskrevs med siffror för att därigenom få två infallsvinklar på utvecklingen. Typen av information vi använt oss av är uteslutande sekundärdata. Data för empirin har till största delen bestått av nyckeltal samt täljare och nämnare. Utöver detta så har vi använt oss av dokumentstudier i form av olika typer av rapporter och litteratur för inhämtande av vår teoretiska referensram. För att kartlägga kommunernas utveckling har vi använt oss av en mindre tidstudie med året 2007 som utgångspunkt. Således har vi mätt förhållandet för varje år fram till och med år 2010. Insamlandet av litteratur har gått ut på att vi sökt på UB efter relevant litteratur. Därefter har vi från vår handledare Sara Brorström fått tips om publikationer utfärdade av Nationella Kommunforskningsprogrammet.

3.3 Databearbetning

För själva analysen av hur kommunerna utvecklats under tidsperioden så har vi använt oss av finansiella nyckeltal. De nyckeltal vi har använt oss av är soliditet, kassalikviditet och nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag. Nyckeltalen härstammar från Brorström, Haglund och Sollis RK-modell som bygger på de fyra aspekterna resultat, kapacitet, risk och kontroll.¹⁴ Resultat belyser huruvida kommunen kan täcka sin resursförbrukning. Utifall att det är en obalans där kostnaderna överstiger intäkterna, eller det går mot obalans eller ökad obalans finns det en risk att motståndskraften finansiellt blir sämre.

---

¹⁴ Brorström, Haglund och Solli 2005:111

När det kommer till kapacitet menar Brorström, Haglund och Solli den långsiktiga motståndskraften. Då det kommer till risk behandlar denna del hur exponerad kommunen är finansiellt. Kontrollaspekten ämnar till att belysa kommunens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning via ekonomistyrning. Soliditet analyserar kommunens kapacitet. Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag är ett nyckeltal som analyserar resultat. Kassalikviditeten är till hjälp när risk analyseras.¹⁵ Vårt val av nyckeltal grundade sig i att vi ville få med soliditet på grund av att nyckeltalet visar på den långsiktiga betalningsförmågan, kassalikviditeten visar på den kortsiktiga betalningsförmågan¹⁶ samt att nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag visar hur stor andel av verksamhetens kostnader som täcks av skatteintäkter och generella statsbidrag.¹⁷ Detta gjorde vi för att få tre perspektiv på den finansiella utvecklingen. Varför vi inte valde att kartlägga ett nyckeltal i kontrollaspekten i RK-modellen grundar sig i att vi inte hade för avsikt att belysa hur kommunerna via ekonomistyrning klarar av att upprätthålla en god ekonomisk hushållning samt att vårt syfte var hur kommunerna har utvecklat sig finansiellt. Med andra ord var vi inte intresserade av kommunernas ekonomistyrning. Således ansåg vi att denna aspekt föll utanför vårt ämnesområde. Det fanns dock möjlighet att använda fler nyckeltal under varje aspekt. Då det finns en stor mängd olika nyckeltal under respektive aspekt som beskriver i stort sätt samma infallsvinkel, finner vi därmed det överflödigt att beskriva de olika aspekterna med näst intill likvärdiga nyckeltal. Detta ansåg vi inte skulle leda till någon större inblick i respektive kommuns påverkan av finanskrisen.

För vår analys av nyckeltalens utveckling under tidsperioden använde vi oss av vår litteratur för att studera nyckeltalens betydelse och dess innebörd. *Ordförande har ordet* – delen är den enda data som vi har av kvalitativ data då övrig data är av kvantitativ karaktär. Då vårt syfte var att förklara hur kommunerna ifråga har utvecklat sig finansiellt under finanskrisen var vår design komparativ då denna design särskiljer egenskaper av två eller fler fall som en ansats för teoretiska reflektioner om olikheter i resultaten.¹⁸ I vår studie använde vi oss av denna design på så sätt att vi ville se skillnaden mellan olika mätpunkter under den aktuella tidsperioden.

Sammanfattningsvis kan man säga att vi först samlade ihop all data rörande nyckeltalen, därefter la upp dessa data i tabeller för att sedan kartlägga utvecklingen och gick igenom *ordförandet har ordet* – delen för alla år och kommuner. Därefter i analyskedet gick vi

---

¹⁵ Brorström, Haglund och Solli 2005:116f

¹⁶ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:23

¹⁷ Kolada 1

¹⁸ Bryman 2008:61

igenom vår empiri som var nyckeltalen, täljare och nämnare för nyckeltalen samt *ordförande har ordet* – delen i respektive årsredovisning och kombinerade detta med vår teori.

3.4 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet berör frågan om resultaten av en studie är återupprepningsbara. Termen är vanligt förekommande i en relation till frågan om de åtgärder som planeras för begrepp inom samhällsvetenskapen är förenliga med varandra.¹⁹ Då det kommer till vår reliabilitet menar vi att den är god då vår data uteslutande är från offentliga källor och inte skapad av oss själva. Inte heller är vår metod och vårt tillvägagångssätt något som skulle utgöra ett hinder vid ett återskapande av vår studie.

Validitet hänvisar till frågan om en eller flera indikator som är utformade för att beskriva ett begrepp verkligen beskriver detta begrepp.²⁰ För vår del handlade problematiken om validitet i mångt och mycket om nyckeltalen då de var dessa som var vår huvudsakliga källa till att förstå hur kommunerna hade utvecklat sig. Då nyckeltalen i grund bygger på data som kommer ifrån årsredovisningarna kan man med fog anse att de mäter det finansiella läget i en kommun. Dock så är det endast läget den 31/12 nyckeltalen mäter och siffrorna nyckeltalen beräknas på kan ha blivit manipulerade genom användandet av olika redovisningsmetoder. Således kan man inte säga att validiteten är perfekt då det kommer till nyckeltalens förmåga att verkligen mäta det finansiella läget då framförallt redovisningstekniska skäl gör att man kan ifrågasätta dem.

3.5 Avgränsningar

Vi har förklarat hur kommunerna ifråga har utvecklat sig finansiellt utifrån tre nyckeltal under finanskrisen. Vi gick inte in på kommunernas redovisningsmetoder då det finns otaliga sätt att förändra resultatet med sådana. Det handlar till syvende och sist om att kommuner skall klara framtida utbetalningar. Dessutom är redovisning även påverkad av faktorer som inte har ekonomisk bäring, så som politiker, då dessa har politiska intressen att beakta vilket gör att de utövar påtryckningar om resultaten som redovisas inte stämmer in med dessa intressen.²¹ När det kommer till varför delen, koncentrerade vi oss inte på externa faktorer som påverkade kommunernas ekonomiska uthållighet, då dessa sågs som för omfattande.

---

¹⁹ Bryman 2008:31

²⁰ Bryman 2008:151

²¹ Brorström, Nilsson, Almqvist, Jonsson, och Ramberg 2010: 60f

Då det kommer till jämförelse har vi gjort en jämförelse över tid kommun för kommun inte mellan kommunerna. Tidsperioden för undersökningen begränsades till att gälla från 2007 och framåt, då vårt syfte var att belysa finanskrisen.

4. Teoretisk referensram

4.1 Ekonomisk hushållning

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning har en sammanhängande koppling med finansiell bedömning.²² I KomL:s åttonde kapitel första paragraf föreskrivs att ”kommuner och landsting skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer” Det ges dock inte någon direkt specifik innerbörd av god ekonomisk hushållning i lagstiftningen eller dess förarbeten, förutom att begreppet innefattar att det skall råda balans mellan intäkter och kostnader samt att den löpande verksamheten inte skall finansieras med lånade medel.²³ I det kommunala självstyrets ram och detta allmänt formulerande krav får kommuner och landsting själva sköta ekonomifrågor. Den decentraliserade redovisningsenheten, kontra staten, ska erhålla en sund ekonomi.

En studie gjord av det nationella kommunforskningsprogrammet poängterar själva begreppet god ekonomisk hushållning som svårt att konkritisera. De sammanfattar begreppet till att, för 2007 års budgetdokumentation, att kommunen bibehåller alternativt ökar sin finansiella kapacitet.²⁴

4.2 Den finansiella redovisningen

Den finansiella redovisningen har till uppgift att erhålla information om huruvida kravet på god ekonomisk hushållning i kommunen fullgjorts eller inte och även beskriva vilka hinder som ligger bakom att kommunen inte har god ekonomisk hushållning. En annan uppgift redovisningen har är att den ska innehålla information som ligger till grund för bedömning.²⁵

4.3 Ekonomisk kris

Ett av problemen med begreppet kris är att det är värdeladdat och allmängiltigt. En definition är vändpunkt. Då det kommer till ekonomi finns två slag av vändpunkter, en som går upp och en som går ner. Oftast är inte kriser raka och oftast är kriser socialt konstruerade.²⁶

Utvecklingen som skedde hösten 2008 är ett tydligt exempel på kris. I en kris är osäkerheten stor och det vänder snabbt. För att mildra krisen finns två sätt enligt Björn Brorström och Viveka Nilsson. Dessa är att situationen förändras och att det krävs mindre åtgärder samt att kunskapen och insikten som bidrar till att situationen tolkas på ett annat vis och möjliggör

---

²² Brorström, Haglund och Solli 2005:107

²³ Gustafsson 1996:266

²⁴ Brorström, Nilsson, Almqvist, Jonsson, och Ramberg 2010:58

²⁵ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:10

²⁶ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:10

kontrollerbarhet. Man erhåller därmed en plan hur man skall övervinna krisen och osäkerheten minskar.²⁷

En utveckling är en ständig pendling mellan yttervärden i färd mot eller ifrån ett jämviktsläge. Enligt Minsky är en ekonomisk kris en följd av eufori. Efter en längre period av stabil expansion på en finansmarknad inleds en euforisk fas med en bubbla där det råder en överdriven optimistisk förhoppning inför framtiden. Då ekonomin befinner sig i fasen känns en tillbakagång i ekonomin avskild från nuet som resulterar i högre risktagande som slutar i rena spekulationer som senare resulterar i likviditetsbrist som betyder att storbanker och kreditinstitut får problem med betalningar och därmed riskerar att gå i konkurrs. Den så kallade bubblan spricker och krisen blir en realitet. Minsky menar att endogena inneboende faktorer i finansmarknaden resulterar i denna fas.²⁸

4.4 Kommuner i kris

Kommunsektorns skatteintäkter ligger till största del som grund för de kommunala finansernas konjunkturkänslighet. Utvecklingen i konjunkturen styr kommuner och landsting då den största delen av deras finansiering kommer från kommunal inkomstskatt. Bland annat kan kostnader för ekonomiskt bistånd öka med anledning av ökad arbetslöshet. I en historisk tillbakablick ser man att tillväxten i skatteunderlaget varierat i stor utsträckning. Perioden mellan åren 2000-2008 har det varit en genomsnittlig ökning av skatteunderlaget med 4,4 procent. Men lågkonjunkturen som inleddes år 2008 stagnerade skatteunderlagets utveckling.²⁹

Trots att finanskrisen var allvarlig klarade sig kommunsektorn förhållandevis bra enligt SOU 2009/10:102. I utredningen framgår att kommunsektorn visade på ett resultat före extraordinära poster på 14,4 miljarder kronor för år 2009 vilket var en förbättring från föregående år med 6,5 miljarder kronor. Således hade kommunsektorn ett överskott även under år 2008 samt att sektorn lyckades öka detta överskott under det värsta krisåret, men utredningen klargör att det goda resultatet till stor del kom av engångsfaktorer. Dessa engångsfaktorer stod för 11 miljarder kronor vilket sätter resultatet i ett helt annat ljus.³⁰

Ifrån utsagor från kommunföreträdare har det visat sig att de flesta av landets kommuner agerade senare än vad som skulle ha varit möjligt och önskvärt då det gällde att vidta åtgärder

---

²⁷ Brorström, Nilsson, Almquist, Jonsson och Ramberg 2010:11f

²⁸ Brorström, Nilsson, Almquist, Jonsson och Ramberg 2010:11f

²⁹ Kommittédirektiv 2010:29:4

³⁰ SOU 2009/10:102:5

för att möta krisen. Skälet till detta uppges vara att det tog lång tid innan man insåg att det handlade om en kris eller åtminstone ett allvarligt problem.³¹

4.5 Finansiell utveckling

Kommuners styrsystem består både av en intern och en extern ekonomi, där den interna behandlar den inre resursfördelningen och den externa förhåller sig till omvärldsfaktorer.³² Resultaträkning, finansieringsanalys och balansräkning erbjuder information om en kommuns finansiella utveckling och ställning. Då alla intressenter inte har tid att fördjupa sig i denna detaljerade uppställning, utan mer är intresserade av att enkelt kunna tillhandahålla signaler om kommunens ekonomi, är det mer vanligt att ur dessa framställa mått som erbjuder signaler om just kommunens finansiella utveckling och ställning. En betydande grund i användandet av dessa mått är att man inte endast tittar på enstaka år utan man gör analysen utifrån dessa mått under följden av ett antal år. Dessa mått beskriver vart kommunen är på väg och hur utvecklingen tittar sig.³³

För att få en bild av den finansiella utvecklingen används den finansiella redovisningen och dess rapporter. Rapporterna ger underlag för beräkning och presentation av olika förändringsmått. Med en analys av redovisningsenheten erhålls värdefull information om enhetens ställning och utveckling finansiellt. Det är viktigt att inhämta information från flera håll för att erhålla en fullständig bedömning av enheten. Det krävs även att de finansiella rapporterna och räkenskapsanalysen kompletteras med information som är av betydande art, men som inte tas upp i räkenskapsanalysen som exempelvis konsekvenser av branschtillhörighet kan leda till. Brorström, Peterson och Orrbeck tar upp tre ansatser för den finansiella utvecklingen. De tre ansatserna är ämnade för olika syften. Den första ansatsen har till syfte att genomföra jämförelser över tiden och bidra med andra perspektiv ur de uppgifter som finns i de finansiella rapporterna och se hur utvecklingen har skett och därav identifiera tänkbara problem. Syftet är även att detaljerade och mer kompletterade perspektiv skall utrönas.³⁴ Den andra ansatsen har till syfte att göra en kortfattad information om enheten ifråga. Den tredje ansatsen skapar möjlighet att jämföra olika organisationer, för att därav öka sin uppfattning kring sin egen enhets finansiella position och utveckling i förhållande till

---

³¹ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:8

³² Hansson och Särenfors 1993:9

³³ Hansson och Särenfors 1993:59

³⁴ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:13

andra enheter.³⁵ När man gör en finansiell bedömning av en kommuns finansiella utveckling och ställning finns ett antal hänsynstaganden som rådet för kommunal redovisning nämner. Dessa bedömningsgrunder grundar sig i resultaträkningen och balansräkningen och behandlar tillgångar, intäkter, kostnader, resultat samt skulder och eget kapital.³⁶

Då man vill förstå en situation är det viktigt att kunna beskriva det historiska förloppet, då det är en vital del för förståelse av den rådande situationen. Man försöker även finna förklaringar i förhållanden av yttre bemärkelse som exempelvis att omgivningsförutsättningarna förändrats.³⁷

Enligt Brorström, Petersson och Orrbeck har det på senare tid börjat efterfrågas mer och mer jämförelser av olika slag.³⁸ Utvecklingen ser man även inom finansiell analys. Man kan se att utvecklingen inom finansiell analys i olika kommuner och landsting allteftersom, efter införandet av den nya kommunala budget- och redovisningsmodellen 1987, fortlöpt. Detta har även resulterat i kvalitetsförbättringar. Jämförelserna har ett syfte att beskriva redan kända situationer och den finansiella utvecklingen i dem kommuner man betraktar. Utifrån detta kan man dra nyttiga perspektiv på utvecklingen och situationen samt göra jämförelser på olika vis. Däremot finns en del problem kvar som till exempel att man använder olika principer och hanterar redovisningsposter olika.³⁹

4.6 Nyckeltalen

4.6.1 Vad är soliditet?

Soliditet är ett nyckeltal som används för att klarlägga en kommuns kapacitet. Är soliditeten högre i en kommun fordras det bättre resultat för att bevara nivån på soliditet. Dock utifrån ett finansiellt perspektiv behöver det inte betyda något negativt i hur kommunens finansiella handlingsutrymme utvecklas avsevärt i fall man anser att lånet är säkert utifrån en risksynpunkt.⁴⁰

Soliditet erhålls genom uträkningen eget kapital dividerat med tillgångarna i balansräkningen exklusive pensionsåtaganden som härrör från 1998 och bakåt och nyckeltalet visar hur stor andel av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel.⁴¹ En kommun behöver

---

³⁵ Brorström, Haglund och Solli 2005:108f

³⁶ Rådet För Kommunal Redovisning 2000:31

³⁷ Brorström och Leffler 2003:6

³⁸ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:74

³⁹ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:74

⁴⁰ Brorström, Petersson och Orrbeck 1999:22

⁴¹ Kolada 1

tillgångar för att kunna bedriva sin verksamhet. Dock är det inte möjligt att enbart ta lån för att finansiera dessa tillgångar och inte heller brukar det vara möjligt att helt finansiera dem med eget kapital, en blandning är oftast ett måste. Om skuldsättningsgraden är hög, alltså att soliditeten är låg kan det leda till ekonomiskt obestånd när det sker svängningar i ekonomin. Det är därav viktigt för kontinuiteten att kommuners soliditet hålls på en förhållande vis hög nivå, över 70 procent kan anses vara en hög nivå. Jämfört med den privata sektorn är en soliditet på 70 väldigt högt, men då en stor del av en kommuns tillgångar är sådana till sin natur att de saknar kommersiellt värde och därmed inte utan svårighet kan bli avyttrade vid behov.⁴²

4.6.2 Vad är kassalikviditet?

Kassalikviditeten visar hur stor del av kommunens kortsiktiga åtaganden som kommunen har täckning för genom egna medel. Enkelt uttryckt, deras betalningsförmåga på kort sikt där kort sikt är mindre än ett år. Om kassalikviditeten är låg kan det leda till en problematisk situation för kommunen om flera åtaganden löper ut under samma period vilket då skulle betyda att kommunen skulle vara tvungen att vidta förhastade beslut. Posten korta skulder innehåller en rad olika typer av fodringar på kommunen, däribland semesterskulder till den egna personalen. Denna post är till sin natur sådan att den inte omsätts löpande under året, vilket gör att om semesterlönerna ingår i posten korta skulder så minskar behovet av att ha en kassalikviditet på 100 procent utan 50-70 procent är även det acceptabelt.⁴³

Uträkningen för kassalikviditeten är omsättningstillgångar dividerat med korta skulder, talet 100 visar att kommunen exakt klarar de kortsiktiga åtaganden.⁴⁴

4.6.3 Vad är nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag?

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag visar hur stor andel av verksamhetens kostnader som täcks av skatteintäkter och generella statsbidrag.⁴⁵

Nettokostnadsandelen är ett nyckeltal som är till för att beskriva hur kommunen ifråga kan klara av att finansiera sina löpande kostnader med de löpande intäkterna. Det är även till för att beskriva om balansen mellan löpande kostnader och löpande intäkter och deras utveckling för kommunen. Om nyckeltalet resulterar i ett värde överstigande 100 procent, betyder det att kostnaderna överstiger dess intäkter. Skulle detta inträffa minskar det egna kapitalet. Om dessutom tillgångsmassan i kommunen ökar samtidigt, leder det till att skuldsättningen i

---

⁴² Alm 2009:7

⁴³ Brorström, Haglund och Solli 2005:117f

⁴⁴ Kolada 1

⁴⁵ Kolada 1

kommunen ökar som vidare betyder att kommunens finansiella kostnader ökar och att intäkterna blir mer begränsade till att bedriva verksamheten.⁴⁶

Nyckeltalet räknas ut enligt följande: Verksamhetens kostnader minus verksamhetens intäkter plus avskrivningar dividerat med summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.⁴⁷

---

⁴⁶ Brorström, Haglund och Solli 2005:111

⁴⁷ Kolada 1

5. Empiri

I följande kapitel kommer de utvalda kommunernas finansiella utveckling och orsaken till utvecklingen sammanställas för respektive kommun och år. Den finansiella utvecklingen beskrivs med nyckeltal och orsakerna till utvecklingen karläggs genom nyckeltalens täljare och nämnare samt *ordförande har ordet* – delen. Kommunerna kommer att presenteras i bokstavsordning och varje kommuns finansiella utveckling kommer att beskrivas genom att det först klarläggs ett nyckeltal och dess underliggande täljare och nämnare och sedan avslutas varje kommun med *ordförande har ordet* – delen.

5.1 Eskilstuna

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	72,2	75,2	63,9	60,6
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	99,2	99,1	97,2	95,0
Soliditet kommun, (%)	28,3	27,9	31,9	34,7

Kassalikviditet:

Mellan åren 2007 och 2010 har kassalikviditeten rört sig nedåt från 72,2 procent till 60,6 procent med en avvikelse under år 2008 då kassalikviditeten gick över år 2007 års värde till ett värde av 75,2 procent. Kassalikviditeten sjönk med 11,4 procentenheter under hela perioden.

Varför kassalikviditet sjönk under perioden grundar sig i att omsättningstillgångarna sjönk under perioden samtidigt som de kortfristiga skulderna ökade. Omsättningstillgångar har rört sig uppåt mellan år 2007 och år 2009 från 648 mnkr till 710 mnkr. År 2010 avvek utvecklingen då omsättningstillgångarna var 620,1 mnkr. De kortfristiga skulderna började perioden på 897,4 mnkr år 2007 och 874,9 mnkr år 2008. Åren därefter ökade de kortfristiga skulderna till 1 111,6 mnkr år 2009 och 1 022,5 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Även nettokostnadsandelen har minskat med 4,2 procentenheter. Under perioden år 2007 till år 2010 har nettokostnadsandelen sjunkit från 99,2 procent till 95,0 procent. Åren 2007 och 2008 var värdena i stort sätt lika. Det skiljde 0,1 procentenheter från de båda åren.

Nettokostnadsandelen som minskade under perioden förklaras av att båda underliggande tal ökade under perioden, dock ökade summan av skatteintäkter och generella statsbidragen med en större omfattning än vad verksamhetens nettokostnad ökade.

Verksamhetens nettokostnad har ökat kontinuerligt under tidsperioden mellan åren 2007 till

2010, från 3 883,5 mnkr till 4 286,1 mnkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag har även dessa ökat under samma period från 3 913,7 mnkr till 4 511,6 mnkr.

Soliditet:

Eskilstuna har haft en relativ stadig uppgång då det kommer till soliditeten som ökade 6,4 procentenheter under hela tidsperioden. Soliditeten har gått från 28,3 procent till 34,7 procent med avvikelse år 2008 då värdet sjönk från 28,3 procent år 2007 till 27,9 procent år 2008.

Soliditetens ökning berodde på att det egna kapitalet ökade stadigt, medan tillgångarna inte ökade i samma takt. Eget kapital för Eskilstuna har under perioden rört sig uppåt från ett värde på 1 452,4 mnkr till 1 836,8 mnkr. Tillgångarna ökade under perioden, men rörde sig inte uppåt hela tiden. Tillgångarna har rört sig från 5 130,8 mnkr till 5 286,4 mnkr från år 2007 till år 2010, med avvikande värden åren 2008 och 2009 då värdena var 5 370,4 mnkr och 5 073,8 mnkr.

Ordförande har ordet:

Kommunstyrelseordförande i Eskilstuna kommunen påpekade att Eskilstuna påverkades hårt av finanskrisen och poängterade att arbetslösheten steg av denna anledning. Med en ny budget och snabba insatser under 2009 vändes resultatet till plus.⁴⁸ Styrelseordförande uppgav att finanskrisen slog av betydande kraft mot kommunen då arbetslösheten som kom därav drev upp kostnaderna för försörjningsstöd kombinerat med minskade skatteintäkter. Vidare belystes kommunens behov av satsningar inom en rad områden som en följd av det ökade invånarantalet.⁴⁹

5.2 Halmstad

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	94,5	51,9	63,1	49,5
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	95,2	101,5	92,4	98,1
Soliditet kommun, (%)	87,2	80,4	81,8	85,5

Kassalikviditet:

Utvecklingen för Halmstad har tätt sig genom att kassalikviditeten sjönk under perioden med 45 procentenheter. År 2008 skedde den största förändringen då kassalikviditeten sjönk 42,6 procentenheter från fjolåret. Halmstad hade en kassalikviditet på 94,5 procent år 2007. Under

⁴⁸ Eskilstunakommun årsredovisning 2008:4 och 2009:4

⁴⁹ Eskilstunakommun årsredovisning 2010:4

tidsperioden sjönk kassalikviditeten till ett värde på 49,5 procent år 2010, dock med en avvikelse år 2009 då kassalikviditeten ökade från 51,9 procent år 2008 till 63,1 procent.

Anledningen till att kassalikviditeten sjönk under perioden grundar sig i att omsättningstillgångarna minskade medan de kortfristiga skulderna ökade under perioden.

Halmstads omsättningstillgångar har minskat under perioden år 2007 till år 2010, med ett avvikande år som var 2009 då omsättningstillgångarna ökade till 782,2 mnkr.

Omsättningstillgångarna var år 2007 705,2 mnkr och år 2010 548,5 mnkr. Halmstads kortfristiga skulder började tidsperioden på ett värde på 746,4 mnkr år 2007. Året därpå ökade dessa till ett värde på 1 277,3 mnkr och åren därefter har de kortfristiga skulderna minskat år för år och år 2010 var värdet 1 107,4 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

I Halmstad har nettokostnadsandelen varit varierad mellan åren 2007 och 2010.

Nettokostnadsandelen var år 2007 95,2 procent och året därpå uppgick värdet över 100 procent och blev 101,5 procent. Åren därpå blev utfallen för år 2009 92,4 procent och för år 2010 98,1 procent.

Orsaken till förändringen finner man i att verksamhetens nettokostnad och summan av skatteintäkter och generella statsbidrag har rört sig upp och ner under perioden. Verksamheten nettokostnad har ökat under perioden från 3 295 mnkr år 2007 till 3 930,0 mnkr år 2010, med det avvikande året 2009 då värdet gick ner till ett värde på 3 411,6 mnkr. Skatteintäkter och generella statsbidrag har under perioden hela tiden ökat. År 2007 var värdet 3 456,8 mnkr och perioden avslutade med ett värde på 4 005,7 mnkr år 2010.

Soliditet:

Soliditetsmättet för Halmstad har legat på en relativt jämn nivå. Dock sjönk soliditeten under perioden med 1,7 procentenheter. År 2007 låg soliditeten på 87,2 procent därefter har soliditeten förändrats en aning till 85,5 procent år 2010. Avvikelsen skedde under år 2008 då soliditeten var nere på 80,4 procent. Följande år efter år 2008 har soliditeten ökat en aning. År 2009 var soliditeten 81,8 procent.

Bakgrunden till denna förändring ligger i att både eget kapital och tillgångarna har ökat under perioden, med undantaget att tillgångarna ökade i större omfattning. Det egna kapitalet i Halmstad har ökat under perioden. År 2007 var det egna kapitalet 6 275,8 mnkr och år 2010

låg det egna kapitalet på 7 068,2 mnkr. Tillgångarna i Halmstad ökade från ett värde på 7 194,8 mnkr år 2007 fram till och med år 2009 då tillgångarna var 8 366,5 mnkr. År 2010 vände ökningen och tillgångarna minskade till 8 264,0 mnkr.

Ordförande har ordet:

I Halmstad påvisade kommunstyrelseordförande att under år 2007 ökade skatteintäkterna från arbetande människor samtidigt som arbetslöshetskostnaden sjönk. Ordföranden poängterade att nettoinvesteringarna år 2007 hade fördubblats i jämförelse med år 2006 och noterade oroligheten med instabil ekonomi i omvärlden som påverkade kommunens tillgångar negativt.⁵⁰ Ordföranden skrev även i 2009 års årsredovisning att osäkerheten var stor i bedömningarna. Under perioden investerades det i en ny arena i Halmstad. Ett alarmerande yttrande om framtiden kom från ordföranden under år 2008, att skatteintäkterna inte räckte till att betala kostnaderna samt att planerad investering kunde innebära påfrestning om skatteunderlaget skulle fullfölja sin dämpning. År 2009 blev det totala resultatet positivt på grund av reavinster av försäljning av tomträtter och fastigheter. Ordföranden skrev i 2009 års årsredovisning att soliditeten som var god skulle hjälpa kommunen i några år till om det skulle bli svårt.⁵¹ Ordföranden var nöjd med att befarat underskott blev överskott vilket uppgavs vara ett resultat av en restriktiv utgifts policy. Även en extrasatsning på underhållet av kommunens fastigheter gjordes under året.⁵²

5.3 Jönköping

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	55,7	42,7	39,7	37,4
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	97,0	96,9	94,6	97,5
Soliditet kommun, (%)	56,0	59,8	55,5	54,6

Kassalikviditet:

Jönköpings kassalikviditet har i relativ stadig takt minskats från år 2007 till år 2010. Kassalikviditeten sjönk under perioden med 18,3 procentenheter. År 2007 låg värdet på 55,7 procent och år 2010 var det nere på 37,4 procent. Skillnaden var störst mellan åren 2007 och 2008 då värdet gick från 55,7 procent till 42,7 procent, en förändring på 13 procentenheter, därefter har skillnaden inte varit lika stor. Åren 2009 och 2010 var värdena 39,7 procent och 37,4 procent.

⁵⁰ Halmstadkommun årsredovisning 2007:3

⁵¹ Halmstadkommun årsredovisning 2008:3 och 2009:6

⁵² Halmstadkommun årsredovisning 2010:4f

Anledningen till att kassalikviditeten sjönk var att omsättningstillgångarna sjönk samtidigt som de kortfristiga skulderna ökade under perioden. Omsättningstillgångarna i Jönköping har sjunkit under perioden år 2007 med ett värde på 702 mnkr till ett värde på 601 mnkr år 2010, med ett avvikande år 2008 då omsättningstillgångarna sjönk ner till 447,7 mnkr. Kortfristiga skulder i Jönköping har ökat under perioden från 1 260,5 mnkr år 2007 till 1 605 mnkr år 2010, med avvikelse år 2008 då de kortfristiga skulderna sjönk till 1 047,7 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Jönköpings nettokostnadsandel sjönk under perioden år 2007 till år 2009. Under hela perioden ökade dock nettokostnadsandelen med 0,5 procentenheter. Nettokostnadsandel började på ett värde på 97 procent år 2007 och låg på 94,6 procent år 2009. År 2010 ökade dock nettokostnadsandelen över år 2007 års värde till 97,5 procent.

Varför nettokostnadsandelen minskade under perioden och sedan ökade, var för att verksamhetens nettokostnad och summan av skatteintäkter och generella statsbidrag ökade under perioden, men att summan av skatteintäkter och generella statsbidrag ökade i högre takt än verksamhetens nettokostnad. Sista årets ökning berodde på att verksamhetens nettokostnad ökade i större omfattning än tidigare år. Verksamhetens nettokostnad i Jönköping har ökat från ett värde på 4751 mnkr år 2007 till ett värde på 5516 mnkr år 2010. Även skatteintäkter och statsbidrag har ökat under perioden från ett värde på 4 897,2 mnkr år 2007 till 5 656 mnkr år 2010.

Soliditet:

Jönköpings soliditet har legat ganska stabilt. Soliditeten minskade med 1,4 procentenheter under hela perioden. Soliditeten började på ett värde på 56,0 procent år 2007 och slutade på ett värde på 54,6 procent år 2010. Soliditeten har avtagit i långsam takt under perioden med avvikelse under 2008 då värdet ökade till 59,8 procent. År 2009 var värdet 55,5 procent.

Förklaringen till utvecklingen finns i att både eget kapital och tillgångarna ökade under perioden, men att tillgångarna ökade i en större utbredning. Det avvikande året 2008 års soliditet kan förklaras i att eget kapital ökade medan tillgångarna minskade. I Jönköping har det egna kapitalet ökat under perioden år 2007 till år 2010. Det egna kapitalet började år 2007 på 2 530 mnkr och slutade år 2010 på 3 002 mnkr. Även tillgångarna har ökat under samma period, dock med avvikelse år 2008 då tillgångarna minskade till 4 502,7 mnkr.

Ordförande har ordet:

Under åren 2008 och 2009 investerade Jönköping i sina största investeringar någonsin, som bland annat bestod av idrottshallar. Kommunstyrelseordförande skrev år 2008 att konjunkturläget skulle påverka kommunal ekonomi och för att lindra det reviderades årsbudgeten 2009. Ordföranden hävdade även att den globala lågkonjunkturen gjorde att folk blev varslade under åren 2008 och 2009.⁵³ Resultatet för år 2010 var lägre än år 2009 på grund av att det i resultatet ingick ett antal jämförelsestörande poster, kostnader för curlinghall och avsättningar för sluttäckning av Hult som var den gamla deponin.⁵⁴

5.4 Karlstad

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	46,3	83,7	68,8	50,4
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	95,8	97,0	96,0	95,8
Soliditet kommun, (%)	51,8	50,0	48,9	48,8

Kassalikviditet:

Kassalikviditeten i Karlstad har ökat under perioden med 4,1 procentenheter. Karlstad började med en kassalikviditet på 46,3 procent år 2007. År 2008 ökade kassalikviditeten med 37,4 procentenheter till 83,7 procent. Därefter har kassalikviditeten sjunkit åren 2009 och 2010. År 2009 uppgick värdet till 68,8 procent och år 2010 uppgick kassalikviditeten till ett värde av 50,4 procent.

Kassalikviditetens utveckling beror på att både omsättningstillgångarna och de kortfristiga skulderna ökade under perioden, men år 2008 minskade de kortfristiga skulderna en aning medan omsättningstillgångarna ökade med 79 procent. De följande årens utveckling berodde på att de kortfristiga skulderna ökade i större omfattning än omsättningstillgångarna.

Karlstads omsättningstillgångar har ökat i under perioden år 2007 till år 2010.

Omsättningstillgångarna har rört sig från 339,1 mnkr år 2007 till 821,8 mnkr år 2010. De kortfristiga skulderna har även dessa ökat under samma period, med en avvikelse år 2008 då de kortfristiga skulderna sjönk till 723,8 mnkr. Under perioden rörde sig de kortfristiga skulderna från 731,6 mnkr år 2007 till 1 629,4 mnkr år 2010.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen blev oförändrad under perioden, men avvek år 2008 då värdet ökade

⁵³ Jönköpingkommun årsredovisning 2008:3, 2009:3

⁵⁴ Jönköpingkommun årsredovisning 2010:2

med 1,2 procentenheter. Åren 2007 och 2010 låg värdet på 95,8 procent och år 2009 låg värdet på 96 procent. Avvikelsen skedde året 2008 då värdet uppgick till 97 procent.

Anledningen till utvecklingen grundar sig att både verksamhetens nettokostnad och summan av skatteintäkter och generella statsbidrag ökade under perioden, men år 2008 ökade verksamhetens nettokostnad i större grad än vad summan av skatteintäkter och generella statsbidrag. Verksamhetens nettokostnad har ökat i en viss grad kontinuerligt under perioden år 2007 till år 2010. Verksamhetens nettokostnad har ökat från 3 128,5 mnkr år 2007 till 3 539,6 mnkr år 2010. Det samma gäller skatteintäkter och generella statsbidrag. Under samma period har summan ökat från 3 264,5 mnkr år 2007 till 3 695 mnkr år 2010.

Soliditet:

Soliditeten för Karlstad har sjunkit i en måttlig takt under perioden år 2007 till år 2010 då soliditeten minskade med 3 procentenheter. År 2007 låg värdet på 51,8 procent och år 2010 slutade värdet på 48,8 procent. Åren 2008 och 2009 låg värdet på 50,0 procent och 48,9 procent.

Utvecklingen beror på tillgångarna ökade i större utsträckning än det egna kapitalet. Karlstads egna kapital har även ökat under perioden från ett värde på 3 083,3 mnkr år 2007 till 3 563,3 mnkr år 2010. Även tillgångarna har ökat under perioden. År 2007 var tillgångarna 5 958,3 mnkr och perioden avslutades med tillgångar på 7 307,7 mnkr år 2010.

Ordförande har ordet:

Under år 2007 pågicks byggandet av en ny idrottshall i Karlstad och investeringstakten fortsatte vara hög under år 2008. Styrelseordförande i Karlstad poängterade även år 2008 att den nedgående konjunkturen och att skatteintäkternas ökningstakt spåddes bli lägre än vad det tidigare beräknades.⁵⁵ År 2009 skrev ordföranden att de klarat sig väl i lågkonjunkturen och hade lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet.⁵⁶

---

⁵⁵ Karlstadkommun årsredovisning 2007:5 och 2008:5

⁵⁶ Karlstadkommun årsredovisning 2009:5

5.5 Lund

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	68,6	40,3	47,9	47,4
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	101,7	99,7	98,5	96,4
Soliditet kommun, (%)	72,6	67,7	65,8	65,0

Kassalikviditet:

Kassalikviditeten i Lund minskade med 21,2 procentenheter perioden år 2007 till år 2010.

Kassalikviditeten började på ett värde på 68,6 procent år 2007 och slutade på 47,4 procent år 2010. Dock skedde en avvikelse år 2008 då värdet sjönk till 40,3 procent för att året efter öka till 47,9 procent.

Förändringen av kassalikviditeten berodde på att omsättningstillgångarna minskade under perioden samtidigt som de kortfristiga skulderna ökade. Avvikelsen år 2008, härrörde från att omsättningstillgångarna föll kraftigt samtidigt som de kortfristiga skulderna ökade. För att inledningsvis ha haft ett värde på 566 mnkr på omsättningstillgångarna föll det kraftigt under år 2008 ner till 366 mnkr för att därefter hoppa upp till 483 mnkr år 2009. Slutligen gick värdet upp till 493 mnkr år 2010. Detta blev ett fall på 93 mnkr under tidsperioden. De kortfristiga skulderna steg däremot under hela tidsperioden från 825 mnkr år 2007 till 1 041 mnkr år 2010, en ökning med 216 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen minskade från ett värde på 101,7 procent, alltså över 100 procent, med 5,3 procentenheter under perioden. Värdet började år 2007 på 101,7 procent och slutade på ett värde på 96,4 procent. År 2008 låg värdet på 99,7 procent och år 2009 låg det på 98,5 procent.

Förändringen grundar sig i att ökningarna av verksamhetens nettokostnad var mindre än vad ökningarna av intäkterna var för varje år. Båda posterna utvecklade sig nämligen av en uppåtgående trend under perioden utan några nämnvärda störningar. Verksamhetens nettokostnad för Lund ökade under perioden och började år 2007 på 3 912,4 mnkr och slutade på 4 292,7 mnkr år 2010. Åren 2008 och 2009 var värdena 4 035,9 mnkr och 4 119,3 mnkr. Även summan av skatteintäkter och generella statsbidrag ökade under perioden från 3 847 mnkr år 2007 till 4 453 mnkr år 2010. Åren 2008 och 2009 var värdena 4 050 mnkr och 4 182 mnkr.

Soliditet:

Även soliditeten i kommunen har sjunkit under tidsperioden, då den minskade med 7,6 procentenheter. År 2007 låg soliditeten på 72,6 procent och år 2010 låg värdet på 65,0 procent. Åren 2008 och 2009 låg värdena på 67,7 procent och 65,8 procent.

Förklaringen till utvecklingen är att tillgångarna ökade i större utsträckning än det egna kapitalet. Förändringen som skedde år 2008 berodde på att det egna kapitalet minskade samtidigt som tillgångarna ökade en aning. År 2007 låg det egna kapitalet på 3 793,1 mnkr för att därefter sjunka till 3 550,9 mnkr för år 2008, varpå en ökning vidtog som slutade på 3 871,3 mnkr för år 2010. Tillgångarna ökade under hela tidsperioden, inledningsvis med måttliga ökningarna för att därefter bli en påtaglig ökning mellan de sista åren. Från 5 227 mnkr år 2007 till 5 956 mnkr år 2010 en ökning med 729 mnkr.

Ordförande har ordet:

År 2007 var både positivt för Lunds kommun med ökad tillväxt och med det ökat skatteunderlag och negativt då resultatet för kommunen var negativt. Kommunen valde även att sänka skatten med 25 öre. Kommunstyrelseordförande ansåg emellertid att verksamhetskostnadsökningen på 6,3 procent var något som kommunen måste ta tag i.⁵⁷ År 2008 innehöll ytterligare en skattesänkning, denna gång med 15 öre samt att det var första gången på fem år som kommunens intäkter ökade mer än vad kostnaderna gjorde.⁵⁸ Ordföranden påpekade att den öppna arbetslösheten inom kommunen låg på under tre procent trots detta ökade kostnaderna för försörjningsstöd. Kommunen redovisade ett positivt resultat vilket sammankopplades med att intäkterna återigen ökade mer än vad kostnaderna gjorde. Besparingsprogram genomfördes.⁵⁹

5.6 Skellefteå

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	107,4	136,0	130,0	119,8
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	97,6	92,5	97,3	94,9
Soliditet kommun, (%)	62,6	64,7	69,9	73,2

Kassalikviditet:

Kommunens kassalikviditet steg med 12,4 procentenheter under tidsperioden.

Kassalikviditeten för Skellefteå har legat över 100 procent under hela perioden.

⁵⁷ Lundkommun årsredovisning 2007:4

⁵⁸ Lundkommun årsredovisning 2008:5

⁵⁹ Lundkommun årsredovisning 2009:4f

Kassalikviditeten började på 107,4 procent år 2007. Därefter har värdet legat över detta värde. År 2008 låg kassalikviditeten på 136,0 procent. Dock har det minskat efter år 2008. År 2009 låg värdet på 130,0 procent och år 2010 låg det på 119,8 procent.

Utvecklingen berodde på att både omsättningstillgångarna och de kortfristiga skulderna fluktuerade under perioden. Då det gäller omsättningstillgångarna steg de kraftigt under år 2008 för att sedermera sjunka under resterande år. Skulderna däremot sjönk stadigt fram till år 2010 då de hade stigit igen. Omsättningstillgångarna var i stort oförändrade under tidsperioden med en ökning för år 2008 och därefter en nedgång de efterföljande år till år 2010 då värdet låg på 1 369 mnkr. De kortfristiga skulderna däremot sjönk under tidsperioden från 1 253 mnkr till 1 142 mnkr år 2010. Som lägst låg de på 1 087 mnkr år 2009 efter att ha sjunkit med nästan 100 mnkr för varje av de föregående åren varefter de steg igen.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen har gått lite upp och ner under perioden. Under hela perioden sjönk nettokostnadsandelen med 2,7 procentenheter. År 2007 låg nettokostnadsandelen på 97,6 procent. Året efter, alltså år 2008 låg värdet nere på 92,5 procent. Åren 2009 och 2010 låg värdena på 97,3 procent och 94,9 procent.

Varför nettokostnadsandel sjönk kom av ökade intäkter kombinerat med endast en mindre ökning av verksamhetens nettokostnad. Verksamhetens nettokostnad sjönk under några år för att därefter stiga igen. Då till en högre nivå än den låg på år 2007. Verksamhetens nettokostnad sjönk mellan år 2007 då de låg på 3 131 mnkr och år 2008 då de låg på 3 109 mnkr. Därefter steg de drygt 200 mnkr och ytterligare något tills år 2010 då de låg på 3 381 mnkr. På intäktssidan var förändringen stadigt stigande under hela mätperioden med en ökning på ca 100 mnkr per år, från 3 208 mnkr till 3 564 mnkr år 2010.

Soliditet:

Soliditeten i Skellefteå har ökat konstant under tidsperioden. Kommunens soliditet steg med 9,2 procentenheter under tidsperioden. Perioden började år 2007 på ett värde på 62,6 procent och slutade år 2010 på 73,2 procent. År 2008 låg värdet på 64,7 procent och år 2009 låg värdet på 69,9 procent.

Soliditetens ökning kom av att tillgångarna minskade medan det egna kapitalet ökade. Det egna kapitalet steg oavbrutet under mätperioden ifrån 11 711 mnkr till 12 976 mnkr.

Tillgångarna däremot sjönk under samma tidsperiod förutom mellan åren 2007 och 2008 då det steg något. År 2007 hade tillgångarna ett värde på 18 717 mnkr medan de år 2010 hade sjunkit till ett värde på 17 718 mnkr.

Ordförande har ordet:

Resultatet för 2007 blev sämre än föregående års resultat då kommunen var tvungna att göra nedskrivningar av anläggningstillgångar. Kommunstyrelseordförande nämnde även att investeringarna för den skattefinansierade verksamheten gjordes helt med egna medel. Kommunens skolverksamhet planerades att förändras då elevunderlaget saknades för att bibehålla den tidigare nivån.⁶⁰

Ordföranden var bekymrad av de många varslen under år 2008 då kommunen sedan tidigare har haft en hög ungdomsarbetslöshet som kostade på.⁶¹

År 2009 konstaterade ordförande att arbetslösheten inte hade blivit så stor som tidigare hade förutspått. Nybyggnationer och ombyggnationer av skolor och idrottsanläggningar gjorde att kommunens investeringar ökade.⁶²

5.7 Skövde

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	79,0	53,6	64,1	66,6
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	98,5	98,3	97,4	94,7
Soliditet kommun, (%)	65,8	59,8	53,3	64,4

Kassalikviditet:

Kommunens kassalikviditet sjönk med 14,5 procentenheter under hela perioden. Skövdes kassalikviditet låg år 2007 på 79,0 procent. Därefter sjönk värdet till 53,6 procent år 2008. Efter år 2008 har kassalikviditeten ökat. År 2009 var kassalikviditeten 64,1 procent och år 2010 var kassalikviditeten 66,6 procent.

Varför kassalikviditeten sjönk under perioden kom av en ökning av de kortfristiga skulderna samtidigt som omsättningstillgångarna endast ökade måttligt. Deras omsättningstillgångar sjönk kraftigt under år 2008 varefter de steg igen, men då inte lika mycket som skulderna som hade en konstant ökning. Värdet på omsättningstillgångarna låg inledningsvis på 450,1 mnkr för att sedan sjunka till 344 mnkr år 2008, därefter steg värdet för varje år till 481 mnkr år

⁶⁰ Skellefteåkommun årsredovisning 2007:4

⁶¹ Skellefteåkommun årsredovisning 2008:4

⁶² Skellefteåkommun årsredovisning 2009:4

2010. De kortfristiga skulderna steg däremot under hela mätperioden från 569,9 mnkr år 2007 till 721,8 mnkr för år 2010.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen har sjunkit under perioden år 2007 till år 2010. Skövdes nettokostnadsandel sjönk med 3,8 procentenheter under hela perioden. Värdet för år 2007 uppgick till 98,5 procent och värdet slutade år 2010 på 94,7 procent. Nettokostnadsandelen för åren 2008 och 2009 låg på 98,3 procent och 97,4 procent under respektive år.

Deras nettokostnadsandel som sjönk under perioden kan förklaras av deras ökning av både verksamhetens nettokostnad och intäkter, som då ökade mer per år än vad verksamhetens nettokostnad gjorde. Verksamhetens nettokostnad ökade stabilt under mätperioden från 1 920,1 mnkr till 2 073,5 mnkr. Samma gjorde intäkterna ifrån skatter och generella statsbidrag fast då från 1 948,8 mnkr till 2 189,3 mnkr.

Soliditet:

Skövdes soliditet sjönk med 1,4 procentenheter under tidsperioden, dock så var det inte stabilt under tidsperioden då soliditeten sjönk stadigt fram till och med år 2009, för att år 2010 gå upp igen. År 2007 låg soliditeten på 65,8 procent och hade ett värde på 53,3 procent år 2009 för att därefter ha ett värde på 53,3 procent. År 2010 var värdet 64,4 procent. År 2008 var värdet 56,8 procent för soliditeten.

Förklaringen till soliditetens utveckling går att finna i att det egna kapitalet hade en långsam ökningstakt fram till år 2010 medan tillgångarna ökade betydligt mer från år till år. År 2010 steg både det egna kapitalet och tillgångarna kraftigt. Under de tre första åren var utvecklingen av det egna kapitalet måttlig, värdet gick från 1 510,3 mnkr år 2007 till 1 592,4 mnkr år 2009. Därefter steg det kraftigt till 2 458,5 mnkr år 2010, en förändring på 948,2 mnkr under mätperioden. Tillgångarna gick från ett värde på 2 294,3 mnkr år 2007 för att sedan öka måttligt till och med år 2010 då värdet gick upp till 3 816,8 mnkr, en förändring på 1 522,5 mnkr.

Ordförande har ordet:

Viktiga händelser under 2007 uppgavs vara starten av ett arena bygge, en stor investering för kommunen och en skattesänkning på 15 öre vilket baserades på tidigare god ekonomi samt

goda prognoser.⁶³

5.8 Umeå

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	30,2	39,5	32,8	39,5
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	96,8	99,6	98,8	95,8
Soliditet kommun, (%)	31,1	28,4	26,8	26,8

Kassalikviditet:

Umeås kassalikviditet har ökat under tidperioden år 2007 till år 2010, med avvikelser år 2008 då kassalikviditeten steg väldigt mycket i jämförelse med resterande år, då värdet uppgick till 72,4 procent. Kommunens kassalikviditet steg med 9,3 procentenheter under hela perioden. Utöver detta värde har kassalikviditeten gått från ett värde på 30,2 procent år 2007 till ett värde på 39,5 procent år 2010. År 2009 var värdet 32,8 procent.

Under perioden var det stora förändringar på de underliggande talen. Omsättningstillgångarna sjönk med över 400 mnkr vilket doldes av att de kortfristiga skulderna sjönk betydligt mer, då med en nedgång på ca 1 800 mnkr. År 2007 låg omsättningstillgångarna på 916,3 mnkr för att sedan falla kraftigt under 2008 till 408,6 mnkr. Därefter ökade de stadigt till 503,1 mnkr för år 2010. Även de kortfristiga skulderna genomgick en kraftig förändring under mätperioden med ett fall ifrån 3 033,4 mnkr år 2007 till 1 033,2 år 2008. Därefter gick de upp igen och slutade på 1 274,8 år 2010.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen sjönk med en procentenhet under tidsperioden. Nettokostnadsandelen började år 2007 på ett värde på 96,8 procent. Året därefter ökade värdet till 99,6 procent. Därefter har värdet sjunkit till 98,8 procent år 2009 och 95,8 procent år 2010.

Varför nettokostnadsandelen sjönk kom av att både verksamhetens nettokostnad steg och att intäkterna steg fast då något mer än det först nämnda. Verksamhetens nettokostnad låg på 4 235,2 mnkr under år 2007 för att sedan öka på ett påtagligt vis varpå den fortsatte att öka till 4 853,3 mnkr för år 2010, emellertid var de sista årens ökning mindre påtaglig. Inkomsterna ifrån skatterna och de generella statsbidragen ökade ifrån 4 373,8 mnkr år 2007 till 5 054,2 mnkr år 2010 med de största ökningarna mellan de två första och de två sista åren.

⁶³ Skövdekommun årsredovisning 2007:4

Soliditet:

Under tidsperioden har soliditeten minskat med 4,3 procentenheter. År 2007 var soliditeten 31,1 procent och perioden avslutades åren 2009 och 2010 med ett värde på 26,8 procent. Soliditeten var år 2008 28,4 procent och år 2009 26,8 procent.

Orsaken till att soliditeten sjönk kom av en ökning av deras tillgångar som procentuellt sett översteg ökningen av det egna kapitalet. Det egna kapitalet ökade ifrån 3 335,9 mnkr år 2007 till 3 660,2 mnkr år 2010. Tillgångarna ökade ifrån 10 737,6 mnkr år 2007 till 13 671,6 mnkr år 2010 med en årlig ökning på ca 1000 mnkr.

Ordförande har ordet:

Kommunstyrelseordföranden uppgav att år 2007 var ett väldigt gott år för Umeå kommun då intäkterna, både skatter och statsbidrag översteg vad kommunen hade budgeterat på ett högst påtagligt vis. Samtidigt som elhandeln som framhövdes som högst betydelsefull för kommunen visade på ett stort överskott, även det över förväntningarna.⁶⁴

År 2008 var ur ekonomisk synvinkel i stort sett samma som 2007 med överskott över förväntan, med den skillnaden att man frivilligt gjorde avsättningar till pensioner. Denna avsättning sänkte resultatet för året som annars hade varit jämbördigt med tidigare år. I övrigt nämner ordförande fortsatta stora investeringar i storleksordningen en halv miljard.⁶⁵

Ordförande nämner i 2009 års redovisning stora varsel som en följd av finanskrisen, emellertid fortsatte de positiva resultaten samt ytterligare en frivillig avsättning till pensioner. Kommunens investeringar ökade från föregående års nivåer.⁶⁶

År 2010 uppgavs vara det år som finanskrisen släppte greppet om kommunen, med fortsatt positivt resultat för kommunen. Investeringar gjordes likt tidigare år med den skillnaden att en del av dessa medel togs från det egna kapitalet.⁶⁷

---

⁶⁴ Umeåkommun årsredovisning 2007:5

⁶⁵ Umeåkommun årsredovisning 2008:5

⁶⁶ Umeåkommun årsredovisning 2009:5

⁶⁷ Umeåkommun årsredovisning 2010:5

5.9 Varberg

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	71,1	89,3	110,0	129,0
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	95,9	96,0	98,3	94,0
Soliditet kommun, (%)	61,0	60,1	60,6	45,8

Kassalikviditet:

Varbergs kassalikviditet har ökat under tidsperioden år 2007 till år 2010 då kassalikviditeten steg med 57,9 procentenheter. År 2007 var värdet 71,1 procent och år 2010 var värdet 129,0 procent.

Orsaken till varför kassalikviditeten ökade kan förklaras av att Varbergs omsättningstillgångar steg kraftigt de två sista åren. Vilket förvisso även deras kortfristiga skulder gjorde under de åren fast inte alls i samma omfattning, tvärtom så minskade de korta skulderna något under år 2010. Omsättningstillgångarna uppgick till ett värde av 279,4 mnkr år 2007 för att sedan öka påtagligt under de två sista åren. År 2010 uppgick värdet till 663,6 mnkr vilket är en ökning med 384,2 mnkr under mätperioden. De kortfristiga skulderna uppgick till 392,8 mnkr under år 2007 för att sedan sjunka till 381,4 mnkr år 2008, därefter steg de kraftigt till 522,1 mnkr år 2009 för att sedermera sjunka något under 2010 till 514,5 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

I Varberg har nettokostnadsandelen gått lite upp och ner under tidsperioden. Under perioden minskade kommunens nettokostnadsandel med 1,9 procentenheter. År 2007 var nettokostnadsandelen 95,9 procent. Året efter, 2008, gick värdet upp med 0,1 procentenheter till 96,0 procent. År 2009 var nettokostnadsandelen 98,3 procent. År 2010 gick värdet ner till 94,0 procent.

Nettokostnadsandelens minskning kom av att intäkterna ökade påtagligt under 2010. Under hela tidsperioden steg både verksamhetens nettokostnad och intäkterna på ett stadigt vis förutom då 2010 då intäkterna ökade mer än den tidigare trenden. Verksamhetens nettokostnad låg på 2 064,1 mnkr för år 2007 vilket sedermera ökade måttligt under hela mätperioden tills år 2010 då den låg på 2 275,3 mnkr. Även summan av skatteintäkterna och de generella statsbidragen hade en ökning under mätperioden. Ökningen gick från ett värde på 2 152,3 mnkr år 2007 till 2 419,1 mnkr år 2010.

Soliditet:

Varbergs soliditet minskade under tidsperioden år 2007 till år 2009 med 15,2 procentenheter, med avvikelse år 2009 då det procentuella värdet ökade en aning. Soliditeten var år 2007 61,0 procent och år 2010 var värdet nere på 45,8 procent. Åren 2008 och 2009 hade värden på 60,1 procent och 60,6 procent.

Soliditetens minskning under perioden kom av en kraftig ökning av tillgångarna år 2010, då de ökade med över 1 300 mnkr. Det egna kapitalet ökade inte något mer under år 2010 än det hade gjort de tidigare åren. Det egna kapitalet låg år 2007 på 1 856,4 mnkr för att sedan stadigt öka för varje år utan någon volatilitet. År 2010 låg det egna kapitalet på 2 150,9 mnkr vilket är en ökning med 294,3 mnkr från år 2007. Tillgångarna låg på 3 044,9 mnkr år 2007 vilket ökades måttligt de kommande två åren för att sedan öka kraftigt under år 2010 då de hade ett värde som uppgick till 4 698,1 mnkr. En förändring på 1 653,1 mnkr under mätperioden.

Ordförande har ordet:

I årsredovisningen för år 2007 omnämner kommunstyrelseordförande behoven av att anskaffa mer mark samt de investeringar som har gjorts inom barnomsorg och skola. Dessa investeringar ansågs emellertid inte vara nog för de behov som fanns i kommunen då befolkningstillväxten hade ökat påtagligt.⁶⁸ År 2008 visade på ett gott resultat jämbördigt med föregående år vilket ansågs vara ett bra resultat. Ordförande kopplade samman detta med att finanskrisen endast marginellt hade berört kommunen⁶⁹.

Trots farhågor i början av året uppgav ordförande att år 2009 var ett väldigt gott år med positiva resultat. Annledningen till detta uppgavs vara ökat skatteunderlag och engångseffekter, även en fundamental faktor i kommunens ekonomi skall ha bidragit till utfallet. Att kommunen var skuldfri om man bortser ifrån lån tagna för de kommunala bolagen. En extra avsättning till att klara pensionsutbetalnings toppar gjordes även under 2009.⁷⁰

Ordförande uppgav att 2010 års resultat var det bästa på över 30 år, orsaken uppgavs vara ökade skatteintäkter, statens extraanslag och reavinster. Resultatet innebar även en

---

⁶⁸ Varbergskommun årsredovisning 2007:4

⁶⁹ Varbergskommun årsredovisning 2008:4

⁷⁰ Varbergskommun årsredovisning 2009:4

extraavsättning till pensionsåtaganden. Tillväxten av invånarantalet uppgavs till att vara 1 procent under året.⁷¹

5.10 Växjö

	2007	2008	2009	2010
Kassalikviditet kommunen, (%)	81,4	79,7	74,6	84,2
Nettokostnad som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	97,8	99,4	99,5	98,0
Soliditet kommun, (%)	69,7	69,4	67,9	68,7

Kassalikviditet:

Kassalikviditeten steg med 2,8 procentenheter under hela tidsperioden. Dock var det först sista året kassalikviditeten kom över ingångsvärdet efter att ha sjunkit stadigt fram till år 2010. Växjö har haft en kassalikviditet som började på ett värde på 81,4 procent, som under perioden år 2008 till år 2009 gick ner till 79,7 procent respektive 74,6 procent. Sista året under perioden gick värdet upp till 84,2 procent.

Förklaringen till utvecklingen av kassalikviditeten är minskningen av de kortfristiga skulderna under år 2010 medan omsättningstillgångarna steg stadigt under hela perioden. Värdet på omsättningstillgångarna steg ifrån 585 mnkr till 659 mnkr under tidsperioden, med den största förändringen mellan åren 2008 och 2009. De kortfristiga skulderna steg mellan åren 2007 och 2009 då de toppade på 864 mnkr från att ha legat på 718 mnkr. Därefter sjönk de till 782 mnkr för år 2010, en minskning med 82 mnkr.

Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag:

Nettokostnadsandelen ökade med 0,2 procentenheter under hela perioden.

Nettokostnadsandelen uppgick till 97,8 procent år 2007. År 2008 och år 2009 uppgick värdena till 99,4 procent och 99,5 procent. Året därefter gick värdet ner till 98,0 procent. År 2009 uppgick värdet till 99,5 procent och år 2010 var värdet 98,0 procent.

Orsaken till utvecklingen har med att både intäkterna och verksamhetens nettokostnad har rört sig likartat med en ökning av båda under 2008. Verksamhetens nettokostnad steg ifrån 3 016 mnkr år 2007 till 3 473 mnkr år 2010 med den största ökningen mellan de två första åren och den minsta mellan de två sista åren. Intäkterna från skatter och generella statsbidrag steg under tidsperioden från ett värde på 3 087 mnkr år 2007 till 3 540 mnkr år 2010. Föregående år hade de stigit mellan varje år.

⁷¹ Varbergskommun årsredovisning 2010:4

Soliditet:

Soliditeten i Varberg har sjunkit under nästan hela perioden, med avvikelse det sista året 2010 i perioden. Dock minskade soliditeten med en procentenhet under hela tidsperioden. Värdet började på 69,7 procent år 2007 och hade ett värde på 67,9 procent år 2009. Därefter hade Varberg ett värde på 68,7 procent år 2010. År 2008 var soliditeten 69,4 procent.

Orsaken till utvecklingen kom av en ökning av deras tillgångar under de två sista åren, vilket inte matchades av en lika stor uppgång av deras egna kapital. Det egna kapitalet steg med 323 mnkr under tidsperioden med den största ökning mellan de två sista åren ifrån ett ingångsvärde på 3 317 mnkr för år 2007. Tillgångarna ökade stadigt från 3 317 mnkr år 2007 till 3 834 mnkr för år 2010.

Ordförande har ordet:

Kommunstyrelseordförande påtalade i 2007 års redovisning att de måste spara pengar för sämre tider, samt att han aviserade för ytterligare sparande under år 2008 kombinerat med en skattesänkning.⁷²

För år 2008 påpekar ordförande återigen om vikten av att spara i ladorna med hänvisning till lågkonjunkturen och de dåliga år som kan komma därav. Resultatet för kommunen var positivt men det var ett mindre överskott än föregående år.⁷³

2009 uppgavs vara ett lyckosamt år med positiva resultat samt med ett omnämnande om stora investeringar till skolbyggen.⁷⁴

---

⁷² Växjökommun årsredovisning 2007:3

⁷³ Växjökommun årsredovisning 2008:3

⁷⁴ Växjökommun årsredovisning 2009:3

6. *Analys*

I följande kapitel kommer vi analysera vår insamlade empiri med hjälp av vår teoretiska referensram.

6.1 *Den finansiella utvecklingen i kommunerna*

Genom kartläggning av de olika kommunernas utveckling på nyckeltalen märks en tydlig vändpunkt under perioden och i nio av tio kommuner var vändpunkten år 2008. Detta kan stödjas av Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Rambergs definition på kris som en vändpunkt.⁷⁵ Utifrån kartläggningen av nyckeltalens utveckling går det att urskilja att vändpunkten i ett fåtal kommuner resulterade i en ytterligare vändpunkt i slutet av tidsperioden, vilket tyder på åtgärder gav effekt med fördröjning. Detta är i linje med Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Rambergs teori om att kommunföreträdare agerade sent med att vidta åtgärder under finanskrisen.⁷⁶ Att kommunföreträdare agerade sent bekräftar även teorin om att osäkerheten är stor i en kris.⁷⁷ Med tanke på att tidsperioden vi valde att undersöka var relativt kort, är även möjligheten stor att det ännu inte går att se vändpunkten av åtgärder i resterande kommuner.

Genom att betrakta diagrammen i bilaga 2 urskiljs att den största andelen av kommunerna hade en topp eller dal år 2008 som därefter utvecklades i en dalande eller uppgående trend åren därefter. Detta styrker teorin om att då det kommer till ekonomi finns två slag av vändpunkter, en som går upp och en som går ner.⁷⁸

Då det kommer till kassalikviditeten hade tre av tio kommuner en topp år 2008 som därefter utvecklades dalande åren därefter, medan tre av tio kommuner hade en dal 2008 som därefter utvecklades uppgående. Dock var det bara en av dessa tre kommuner som hade en kassalikviditet som steg kontinuerligt åren därpå, medan två kommuner hade en negativ utveckling år 2010. Utvecklingen för kassalikviditeten beror på omsättningstillgångarnas och de kortfristiga skuldernas utveckling under åren. För de tre kommunerna som hade en topp år 2008 ökade omsättningstillgångarna samtidigt som de kortfristiga skulderna minskade, medan för de tre kommuner med en dal år 2008 minskade omsättningstillgångarna samtidigt som de kortfristiga skulderna minskade. Dessa svängningar utgör ett tydligt tecken på att finanskrisen hade sin inverkan på den finansiella utvecklingen. Kassalikviditeten är ett nyckeltal som visar

---

⁷⁵ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:10

⁷⁶ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:8

⁷⁷ Brorström, Nilsson, Almqvist, Jonsson, och Ramberg 2010:11f

⁷⁸ Almqvist, Brorström, Jonsson, Montin och Ramberg 2010:10

hur exponerad kommunen är finansiellt.⁷⁹ En stor del av kommunerna håller sig på en kassalikviditet över 50 procent under perioden vilket ansågs acceptabelt enligt Brorström, Haglund och Solli.⁸⁰ Dock hade fem kommuner ett värde under 50 procent under något eller några år. Värt att notera är att alla kommuner utom två låg över 50 procent år 2007. Två av kommunerna, Skellefteå och Varberg, valde att lägga semesterlönen i korta skulder som Brorström, Haglund och Solli påpekade.⁸¹ Detta visade sig även i att de hade ett betydligt högre värde på kassalikviditeten än övriga kommuner, varav en inte klarade att hålla kassalikviditeten över 100 procent de två första åren på perioden.

Då det kommer till soliditet hade två av tio kommuner en dal år 2008 som utvecklades i en uppgående trend de följande två åren därefter, medan en av tio kommuner en topp år 2008 som utvecklades i en nedgående trend åren därefter. Värt att notera är även att ytterligare en av tio kommuner hade en dal, fast år 2009, som året därefter ökade. Utvecklingen för soliditeten beror mycket på utvecklingen för eget kapital och tillgångarna under åren. För de två kommuner som hade en dal år 2008 och även den kommun som hade en dal år 2009 ökade både eget kapital och tillgångar, men tillgångarna ökade i en större omfattning än det egna kapitalet. För den kommunen som hade en topp år 2008 ökade det egna kapitalet samtidigt som tillgångarna minskade.

Soliditet är ett nyckeltal som belyser den långsiktiga motståndskraften i kommunen.⁸² Av de tio kommunerna var det knappa fyra stycken som hade en soliditet på 70 procent eller högre någon gång under den aktuella tidsperioden. Vilket då var den nivå som Alm ansåg vara god soliditet för kommuner.⁸³ Generellt sett så har soliditeten minskat under tidsperioden, det var endast två av tio kommuner som ökade sin soliditet. Detta till trots att, av de kommuner vi valde innehöll både kommuner med hög soliditet och sådana med låg soliditet. Således verkar inte ingångsvärdena ha haft någon inverkan på hur utvecklingen sedermera blev, inte heller själva omfattningen på förändringen ser ut att ha haft någon koppling till ingångsvärdena. Detta kan bero på att finanskrisen inträffade under perioden, vilket skapade en ovanlig situation för kommunerna eller som Brorström och Leffler uttryckte sig, att omgivningsförutsättningarna förändrades.⁸⁴ Sedan får man även ha i beaktande att kommunerna hade olika utgångslägen och valde att agera på olika sätt. Finanskrisen

---

⁷⁹ Brorström, Haglund och Solli 2005:116f

⁸⁰ Brorström, Haglund och Solli 2005:117f

⁸¹ Brorström, Haglund och Solli 2005:117f

⁸² Brorström, Haglund och Solli 2005:111

⁸³ Alm 2009:7

⁸⁴ Brorström och Leffler 2003:6

påverkade inte alla kommuner på samma vis. För sex av tio kommuner märktes ingen betydande skillnad då det gäller soliditeten, varav fem kommuner hade en negativ utveckling under hela tidsperioden, medan endast en av de sex kommunerna hade en positiv utveckling under hela perioden.

För nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag har fyra av tio kommuner en topp år 2008, varav tre av kommunerna hade en negativ utveckling åren därefter, medan den fjärde gick ner år 2009 och sedan gick upp år 2010. Även här fanns en av tio kommuner som hade en topp år 2009 som året därefter utvecklades negativt. Nettokostnad som andel av skatt och generella statsbidrag hade en dal för en av kommunerna år 2008. Lund och Halmstad gick över 100 procent, ett år för vardera kommun. Detta kan urskiljas vid betraktning av nyckeltalet som belyser huruvida kommuner kan täcka resursförbrukningen.⁸⁵ Att detta skedde år 2007 för Lunds kommun anser vi vara underligt med tanke på att det dels skedde under en högkonjunktur och då de dessutom under den efterföljande lågkonjunkturen förbättrade sina resultat.

6.2 Syn på utvecklingen

Kommunstyrelseordförandena i respektive kommun nämner många olika orsaker till deras utveckling. I samtliga kommuner benämns konjunkturförändring och eller finanskrisen som påverkande faktor till den ekonomiska situationen. Det är dock inte i varje år efter år 2008 som finanskrisen omnämns, i vissa kommuner nämndes den endast under år 2009. Generellt sett omnämndes finanskrisen som en lågkonjunktur eller konjunkturedgång i 2008 års årsredovisning. Först i senare årsredovisningar används begreppet finanskris mer allmänt vilket tyder på att det var undermåttlig förståelse om omfattningen av finanskrisen. Då det gäller effekterna av finanskrisen återkommer ökad arbetslöshet gång på gång i kontexten, att det leder till minskade skatteintäkter och ökade kostnader för försörjningsstöd. Detta kan styrkas av teorin om att kommunsektorns skatteintäkter skapar stor grund för de kommunala finansernas konjunktürkänslighet.⁸⁶ Det blev således en dubbeleffekt på kommunerna både ökade kostnader och minskade intäkter. Många kommuner har investerat mycket både innan och under tidsperioden vilket inte sällan omnämndes ingående. Typen av investeringar varierade dock allt från ombyggnationer av skolor till nybyggnationer av arenor men att det ansågs vara något positivt står klart. Att dessa investeringar har finansierats med främmande kapital märks på soliditeten som har sjunkit för alla utom två kommuner. Endast en

---

⁸⁵ Brorström, Haglund och Solli 2005:111

⁸⁶ Kommittédirektiv 2010:29:4

kommunstyrelseordförande talade om att spara i ladorna medan de flesta andra talade om fortsatta investeringar som en väg att komma ur eller åtminstone mildra krisen. Många kommunstyrelseordföranden omnämner även att kommunen ifråga har genomfört eller skall genomföra besparingsåtgärder eller andra typer av effektiviseringar. Värt att notera är även att ett mindre antal kommuner genomfört skattesänkningar under perioden, således ett sätt att på eget initiativ minska sina intäkter. I de sista årens årsredovisningar omnämns det ett flertal gånger av flera kommunstyrelseordföranden att finanskrisen/ lågkonjunkturen inte påverkade kommunen så mycket som de initialt sett trodde den skulle göra då de utgick ifrån olika typer av prognoser då de beslutade om eller förberedde besparingsåtgärder.

7. Diskussion och slutsats

Detta kapitel behandlar de slutsatser vi kom fram till samt allmänna reflektioner av vår uppsats.

7.1 Den finansiella utvecklingen

En slutsats man kan dra av den finansiella utvecklingen för de tio slumpmässigt utvalda kommunerna är att finanskrisen skapade en ovanlig situation för kommunerna. I nyckeltalsanalysen urskiljdes en tydlig förändring år 2008. Förändringen uttryckte sig genom att majoriteten av nyckeltalens utveckling vek av i en annan riktning. Den största förändringen skedde i nyckeltalet kassalikviditet, där sex av tio kommuner hade en topp eller en dal år 2008. Kassalikviditeten i kommunerna höll sig i majoriteten av åren och kommunerna över 50 procent och ses som acceptabelt. Bara fyra kommuner hade en soliditet över 70 procent någon gång under perioden och bara två av tio kommuner ökade sin soliditet under perioden. Detta anser vi som ett tydligt tecken på att finanskrisen hade en inverkan på utvecklingen i kommunerna, alltså stärkte bara två av de tio kommunerna sin långsiktiga motståndskraft. De resterande åtta kommunerna stärkte därmed inte sin långsiktiga motståndskraft. Det uttrycktes även av kommunstyrelseordförandena, att besparingsåtgärder och effektiviseringar genomfördes eller var på gång. Därav kan man dra slutsatsen att många av kommunerna insåg riskerna med att inte stärka sin långsiktiga motståndskraft. Även nyckeltalet nettokostnad som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag hade en förändring år 2008. Här uttrycktes förändringen till största del av att kommunernas nettokostnadsandel utvecklades i en topp som åren därefter utvecklades negativt.

Generellt sett syns en brytpunkt år 2008 då finanskrisen inträffade eftersom de efterföljande åren uppvisade en avvikande utveckling ifrån de föregående åren hos en majoritet av kommunerna. Således hade finanskrisen en inverkan på kommunernas ekonomi. Dock så har effekten varit ojämn mellan kommunerna vilket troligtvis kommer av en rad olika anledningar, så som agerandet inom de enskilda kommunerna som exempelvis hur snabbt de agerade för att möta de nya förutsättningarna finanskrisen skapade, förhållandena på den lokala arbetsmarknaden och den tidigare ekonomiska ställningen. Det statliga konjunkturstödet verkar ha haft den effekten att förändringsskillnaderna mellan år 2007 och framåt minskade. Kommunstyrelseordförandena tillskrev konjunkturstödet inte någon direkt effekt även om vissa menade att det var för litet, en åsikt som troligtvis är mer kopplat till deras politiska hemvist än till något faktiskt sakförhållande. Dock kan det komma en fördröjd effekt av finanskrisen när konjunkturstödet tas bort om inte kommunerna har anpassat sin

verksamhet för det. Uppfattningen om att finanskrisen inte drabbade kommunerna så hårt som många kommunstyrelseordföranden först trodde den skulle göra kan delvis vara förklaringen till många kommuners starka resultat. Kommunerna genomförde helt enkelt onödigt hårda besparingsåtgärder då prognoserna som då var beslutsunderlaget till besparingsåtgärderna var allt för pessimistiska.

Att så många kommuner hade en förkärlek till investeringar under finanskrisen kan vara en tillfällighet eller rent av ett utslag av keynesianism på kommunal nivå. Att kommuner likt staten tar på sig extra kostnader under en lågkonjunktur för att på så sett kompensera för minskad efterfråga ifrån den privata sektorn. Ett förfarande som är tämligen vanligt på statnivå för att få stimulera och fart på ekonomin. Att syftet med investeringarna just är detta märks av uttalanden om att satsa sig ur krisen även om en del av investeringarna givetvis är sådana som är nödvändiga av kontinuitetsskäl, så som underhåll och liknande av befintliga anläggningar eller sådant investeringar som planerats lång tid tillbaka.

7.2 Allmänna reflektioner

Efter att vi har arbetat med vår uppsats kan vi dra några reflektioner. Vi märkte en stor skillnad i de olika kommunernas årsredovisningar, som kunde vara exempelvis deras upplägg. Vårt förslag är istället att det skulle finnas en riksomfattande mall för en årsredovisning. Detta skulle förenkla den finansiella analysen och mer generellt andra jämförelser av kommuner. Eftersom att det finns principer om likartade förutsättningar på andra områden, vart i landet man än bor, anser vi detta som skäl nog att tillämpa en riksomfattande mall för en årsredovisning. Detta skulle även underlätta för kommunmedborgare att bedöma sin kommuns finansiella ställning och genom detta underlätta de demokratiska rättigheter medborgarna har. Dock är vi medvetna om att det redan finns mycket krav på vad som skall finnas med i en årsredovisning, men vi anser det ändå som nödvändigt att förbättra årsredovisningen. Mallen behöver inte vara ingående utan mer allmän så som ordningen av kapitlen och själva layouten av balans och resultaträkningen.

Då det kommer till ekonomisk kris har vi fått känslan av att den skapar en turbulent situation i ekonomin. För att minska denna turbulens inom kommuner och landsting kan en kommunstabiliseringsfond vara en lösning, vilken tas upp i proposition 2009/10:1. Tanken är att kommuner skall betala in till denna fond under högkonjunkturer för att sedan få ut pengar under lågkonjunkturer.⁸⁷ Detta anser vi som ett välbetänkt förslag. Därmed skulle behovet

---

⁸⁷ Prop. 2009/10:1:43

för staten att gå in med konjunkturstöd minska då kommunerna själva skulle kunna parera svängningar i ekonomin.

7.3 Fortsatt forskning

För att få en helt korrekt bild av över hur kommunerna generellt sett påverkades av finanskrisen skulle det behövas en uttömmande studie av landets kommuner alternativt av hela kommungrupper. En sådan studie skulle kunna ge en uppfattning om hur stor effekt finanskriser har på kommunsektorn. Det sistnämnda kan ge information om hur kommande ekonomiska kriser skall hanteras och en uppfattning om hur stor effekt en finanskris har på kommuners ekonomi. Att få en större inblick i påverkans effekten av finansiella kriser kan komma att behövas med tanke på de instabila statsfinanserna inom ett flertal europeiska länder.

Referenslista

Litteratur

Brorström, Björn, Haglund, Anders och Solli, Rolf, 2005

Förvaltningsekonomi. Lund: Studentlitteratur.

Brorström, Björn, Petersson, Hans och Orrbeck, Katarina, 1999.
Finansiell bedömning - tre perspektiv. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan, 2008.
Social Research Methods. New York: Oxford University Press.

Gustafsson, Agne, 1999.
Kommunal självstyrelse. Stockholm: SNS Förlag.

Hansson, Leif och Särenfors, Elisabeth, 1993
Finansiell analys av ekonomin i kommuner och landsting. Stockholm: Arbetslust & Utveckling Förlag AB

Elektroniska källor

Kolada1

<http://kolada.se>
(2011-04-18 12:25)

Kolada 2

<http://kolada.se/portal.php?page=index/about>
(2011-04-10 09:12)

SKL1

http://skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning
(2011-03-30 15:50)

SKL2

http://skl.se/kommuner_och_landsting/om_landsting_och_regioner
(2011-03-30 15:51)

Rapporter

Alm, Ben-Erik, 2009

Ekonomi i Balans- Relationstal vid bedömning av kommunal ekonomi
Mariehamn, Ålands kommunförbund.

Almqvist, Roland, Brorström, Björn, Jonsson, Leif, Montin, Stig och Ramberg, Ulf, 2010
Kommunforskning i Västsverige.

Framgångsrik förändring – ett nationellt kommunforskningsprogram om hantering av
förändrade ekonomiska förutsättningar och besvärliga situationer. Göteborg: KFi

Brorström, Björn och Leffler, Marianne, 2003

Spontan modernisering? En studie av utveckling och tillstånd i Tanums Kommun.
Göteborg, KFi U-rapport nr 67.

Brorström, Björn, Nilsson, Viveka, Almqvist, Roland, Jonsson, Leif och Ramberg, Ulf, 2010
Kommunforskning i Västsverige.

En referensram för studier av kommuner i förändring. Mölndal: Lindgren & söner AB

Finansdepartementet, 2010

Kommittédirektiv. Att främja en stabil kommunal verksamhet över konjunkturcykeln Dir.
2010:29

Stockholm, Finansdepartementet

Konjunkturinstitutet, 2008

Den finansiella krisen effekter på svensk ekonomi
Stockholm, Konjunkturinstitutet

Regeringens proposition, 2009/10

Budgetpropositionen för 2010, Förslag till statsbudget för 2010, finansplan och skattefrågor
m.m. 2009/10:1

Stockholm, Finansdepartementet

Rådet För Kommunal Redovisning, 2000

Förutsättningar för kommunal redovisning och finansiell bedömning. En idéskrift om innebörden och konsekvensen av kommunal särart.

Stockholm, Rådet För Kommunal Redovisning.

SOU, 2009/10

Regeringens skrivelse 2009/10:102. Utvecklingen inom den kommunala sektorn, Skr. 2009/10:102

Stockholm, Statens offentliga utredningar

Wallenskog, Anika och Legerius, Bo, 2010

Ekonomirapporten. Om kommunernas och landstingens ekonomi – December 2010

Stockholm, Sveriges Kommuner och Lansting

Lagar

Lag 1991:900, 1991

Kommunallag

Stockholm, Finansdepartementet

Lag 1974:152, 1974

Regeringsformen

Stockholm, Justitiedepartementet

Årsredovisningar

Eskilstuna

Årsredovisning 2007-2010

Halmstad

Årsredovisning 2007-2010

Jönköping

Årsredovisning 2007-2010

Karlstad

Årsredovisning 2007-2010

Lund

Årsredovisning 2007-2010

Skellefteå

Årsredovisning 2007-2010

Skövde

Årsredovisning 2007-2010

Umeå

Årsredovisning 2007-2010

Varberg

Årsredovisning 2007-2010

Växjö

Årsredovisning 2007-2010

Bilagor

Bilaga 1

Täljare och nämnare för nyckeltalen (Varje ny rad efter respektive kommun börjar med vilket år täljare och nämnare avser, alla övriga tal är angivna i miljoner kronor)

Eskilstuna

2007 Omsättningstillgångar: 648,0 Korta skulder: 897,4

2008 Omsättningstillgångar: 657,9 Korta skulder: 874,9

2009 Omsättningstillgångar: 710,0 Korta skulder: 1 111,6

2010 Omsättningstillgångar: 620,1 Korta skulder: 1 022,5

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 883,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 913,7

2008 Verksamhetens nettokostnad: 4 101,6 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 138,7

2009 Verksamhetens nettokostnad: 4 138,6 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 259,2

2010 Verksamhetens nettokostnad: 4 286,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 511,6

2007 EK: 1 452,4 Tillgångar: 5 130,8

2008 EK: 1 498,3 Tillgångar: 5 370,4

2009 EK: 1 618,4 Tillgångar: 5 073,8

2010 EK: 1 836,8 Tillgångar: 5 286,4

Halmstad

2007 Omsättningstillgångar: 705,2 Korta skulder: 746,4

2008 Omsättningstillgångar: 663,4 Korta skulder: 1 277,3

2009 Omsättningstillgångar: 782,2 Korta skulder: 1 240,5

2010 Omsättningstillgångar: 548,5 Korta skulder: 1 107,4

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 295,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 456,8

2008 Verksamhetens nettokostnad: 3 668,3 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 613,9

2009 Verksamhetens nettokostnad: 3 411,6 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 682,8

2010 Verksamhetens nettokostnad: 3 930,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 005,7

2007 EK: 6 275,8 Tillgångar: 7 194,8

2008: EK: 6 349,4 Tillgångar: 7 900,6

2009 EK: 6 846,4 Tillgångar: 8 366,5

2010 EK: 7 068,2 Tillgångar: 8 264,0

Jönköping

2007 Omsättningstillgångar: 702,0 Korta skulder: 1 260,5

2008 Omsättningstillgångar: 447,7 Korta skulder: 1 047,7

2009 Omsättningstillgångar: 621,0 Korta skulder: 1 564,0

2010 Omsättningstillgångar: 601,0 Korta skulder: 1 605,0

2007 Verksamhetens nettokostnad: 4 751,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 897,2

2008 Verksamhetens nettokostnad: 5 020,6 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 5 183,5

2009 Verksamhetens nettokostnad: 5 101,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 5 391,0

2010 Verksamhetens nettokostnad: 5 516,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 5 656,0

2007 EK: 2 530,0 Tillgångar: 4 519,9

2008 EK: 2 693,6 Tillgångar: 4 502,7

2009 Ek: 2 864,7 Tillgångar: 5 161,8

2010 EK: 3 002,0 Tillgångar: 5 495,0

Karstad

2007 Omsättningstillgångar: 339,1 Korta skulder: 731,6

2008 Omsättningstillgångar: 606,0 Korta skulder: 723,8

2009 Omsättningstillgångar: 719,4 Korta skulder: 1 046,8

2010 Omsättningstillgångar: 821,8 Korta skulder: 1 629,4

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 128,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 264,5

2008 Verksamhetens nettokostnad: 3 334,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 438,0

2009 Verksamhetens nettokostnad: 3 367,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 506,6

2010 Verksamhetens nettokostnad: 3 539,6 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 695,0

2007 EK: 3 083,3 Tillgångar: 5 958,3

2008 EK: 3 205,8 Tillgångar: 6 416,5

2009 EK: 3 344,4 Tillgångar: 6 844,3

2010 EK: 3 563,3 Tillgångar: 7 307,7

Lund

2007 Omsättningstillgångar: 566,0 Korta skulder: 825,0

2008 Omsättningstillgångar: 366,0 Korta skulder: 907,0

2009 Omsättningstillgångar: 483,0 Korta skulder: 1 007,0

2010 Omsättningstillgångar: 493,0 Korta skulder: 1 041,0

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 912,4 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 847,0

2008 Verksamhetens nettokostnad: 4 035,9 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 050,0

2009 Verksamhetens nettokostnad: 4 119,3 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 182,0

2010 Verksamhetens nettokostnad: 4 292,7 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 453,0

2007 EK: 3 793,1 Tillgångar: 5 227,0

2008 EK: 3 550,9 Tillgångar: 5 244,0

2009 EK: 3 660,6 Tillgångar: 5 567,0

2010 EK: 3 871,3 Tillgångar: 5 956,0

Skellefteå

2007 Omsättningstillgångar: 1 345,0 Korta skulder: 1 253,0

2008 Omsättningstillgångar: 1 559,0 Korta skulder: 1 146,0

2009 Omsättningstillgångar: 1 412,0 Korta skulder: 1 087,0

2010 Omsättningstillgångar: 1 369,0 Korta skulder: 1 142,0

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 131,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 208,0

2008 Verksamhetens nettokostnad: 3 109,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 361,0

2009 Verksamhetens nettokostnad: 3 342,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 435,0

2010 Verksamhetens nettokostnad: 3 381,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 564,0

2007 EK: 11 711,0 Tillgångar: 18 717,0

2008 EK: 12 253,0 Tillgångar: 18 940,0

2009 EK: 12 426,0 Tillgångar: 17 789,0

2010 EK: 12 976,0 Tillgångar: 17 718,0

Skövde

2007 Omsättningstillgångar: 450,1 Korta skulder: 569,9

2008 Omsättningstillgångar: 344,0 Korta skulder: 641,1

2009 Omsättningstillgångar: 463,2 Korta skulder: 722,3

2010 Omsättningstillgångar: 481,0 Korta skulder: 721,8

2007 Verksamhetens nettokostnad: 1 920,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 1 948,8

2008 Verksamhetens nettokostnad: 1 991,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 026,5

2009 Verksamhetens nettokostnad: 2 026,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 079,2

2010 Verksamhetens nettokostnad: 2 073,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 189,3

2007 EK: 1 510,3 Tillgångar: 2 294,3

2008 EK: 1 545,4 Tillgångar: 2 585,5

2009 EK: 1 592,4 Tillgångar: 2 990,2

2010 EK: 2 458,5 Tillgångar: 3 816,8

Umeå

2007 Omsättningstillgångar: 916,3 Korta skulder: 3 033,4

2008 Omsättningstillgångar: 408,6 Korta skulder: 1 033,2

2009 Omsättningstillgångar: 424,7 Korta skulder: 1 294,2

2010 Omsättningstillgångar: 503,1 Korta skulder: 1 274,8

2007 Verksamhetens nettokostnad: 4 235,2 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 373,8

2008 Verksamhetens nettokostnad: 4 607,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 625,5

2009 Verksamhetens nettokostnad: 4 689,2 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 4 747,3

2010 Verksamhetens nettokostnad: 4 853,3 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 5 054,2

2007 EK: 3 335,9 Tillgångar: 10 737,6

2008 EK: 3 374,2 Tillgångar: 11 901,5

2009 EK: 3 447,0 Tillgångar: 12 862,2

2010 EK: 3 660,2 Tillgångar: 13 671,6

Varberg

2007 Omsättningstillgångar: 279,4 Korta skulder: 392,8

2008 Omsättningstillgångar: 340,9 Korta skulder: 381,4

2009 Omsättningstillgångar: 574,4 Korta skulder: 522,1

2010 Omsättningstillgångar: 663,6 Korta skulder: 514,5

2007 Verksamhetens nettokostnad: 2 064,1 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 152,3

2008 Verksamhetens nettokostnad: 2 175,5 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 264,8

2009 Verksamhetens nettokostnad: 2 251,7 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 289,0

2010 Verksamhetens nettokostnad: 2 275,3 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 2 419,1

2007 EK: 1 856,4 Tillgångar: 3 044,9

2008 EK: 1 954,9 Tillgångar: 3 254,3

2009 EK: 1 999,5 Tillgångar: 3 301,8

2010 EK: 2 150,9 Tillgångar: 4 698,1

Växjö

2007 Omsättningstillgångar: 585,0 Korta skulder: 718,0

2008 Omsättningstillgångar: 609,0 Korta skulder: 763,0

2009 Omsättningstillgångar: 644,0 Korta skulder: 864,0

2010 Omsättningstillgångar: 659,0 Korta skulder: 782,0

2007 Verksamhetens nettokostnad: 3 016,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 087,0

2008 Verksamhetens nettokostnad: 3 237,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 255,0

2009 Verksamhetens nettokostnad: 3 359,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 371,0

2010 Verksamhetens nettokostnad: 3 473,0 Skatteintäkter och generella statsbidrag: 3 540,0

2007 EK: 2 313,0 Tillgångar: 3 317,0

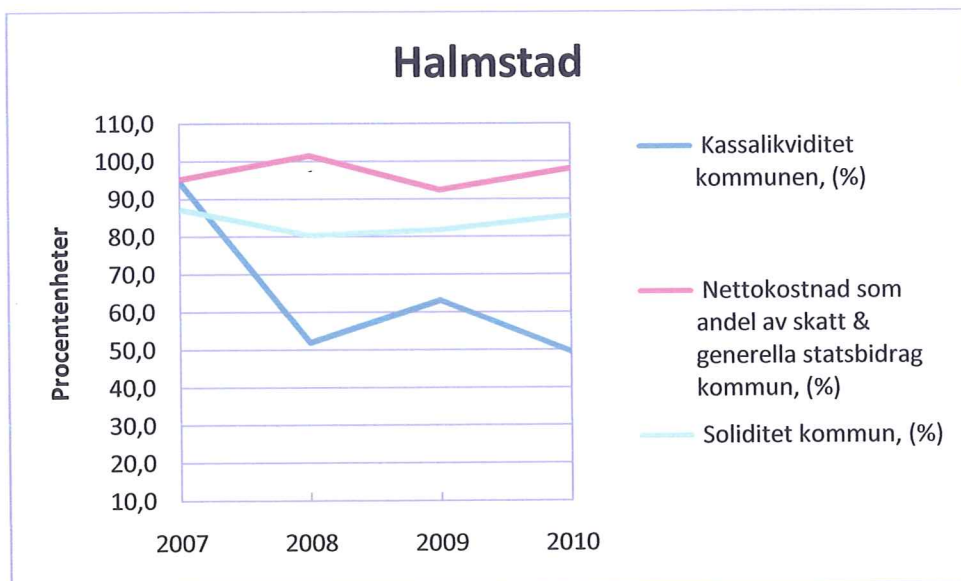
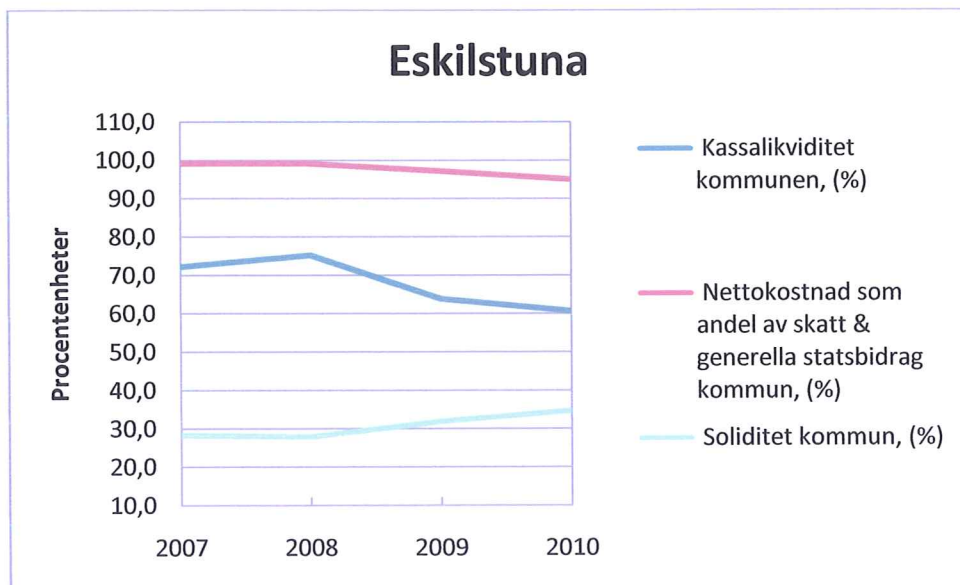
2008 EK: 2 405,0 Tillgångar: 3 465,0

2009 EK: 2 487,0 Tillgångar: 3 665,0

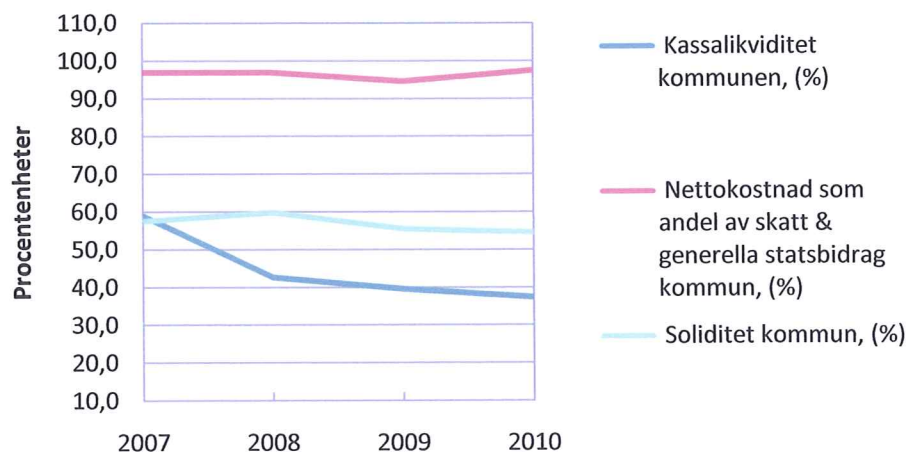
2010 EK: 2 636,0 Tillgångar: 3 834,0

Bilaga 2

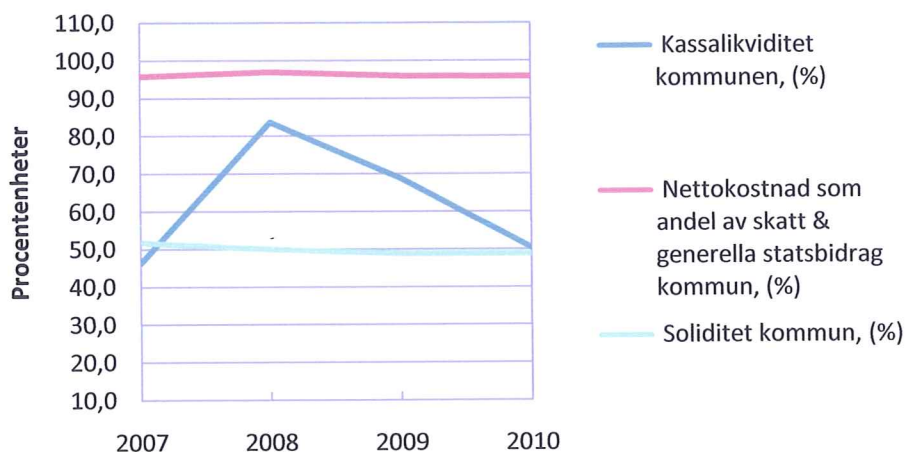
Nyckeltalen i diagram (x-axel är angivet med enheten år)

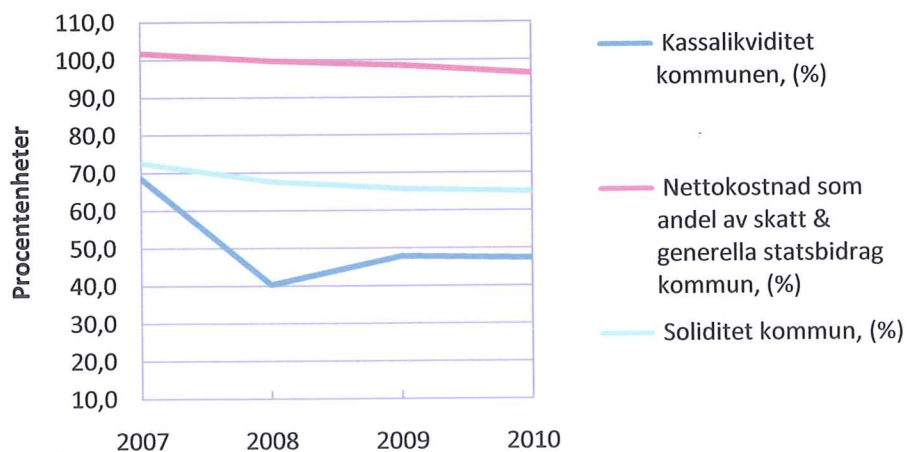
Jönköping

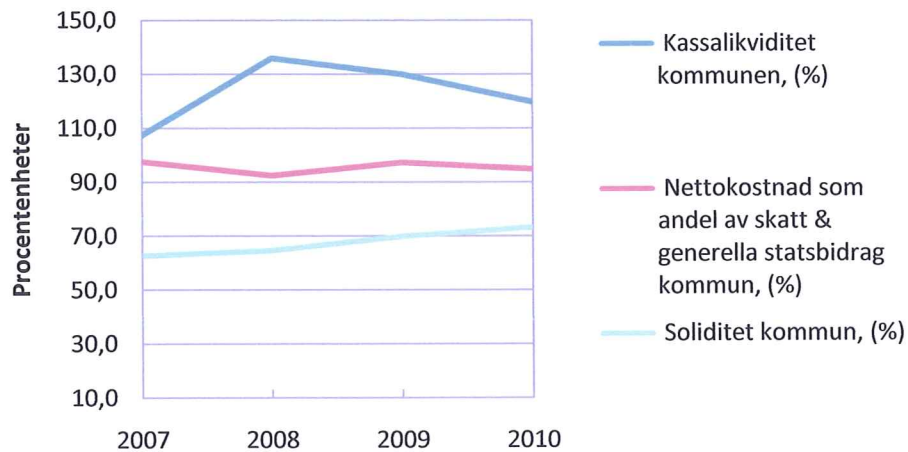
Karlstad

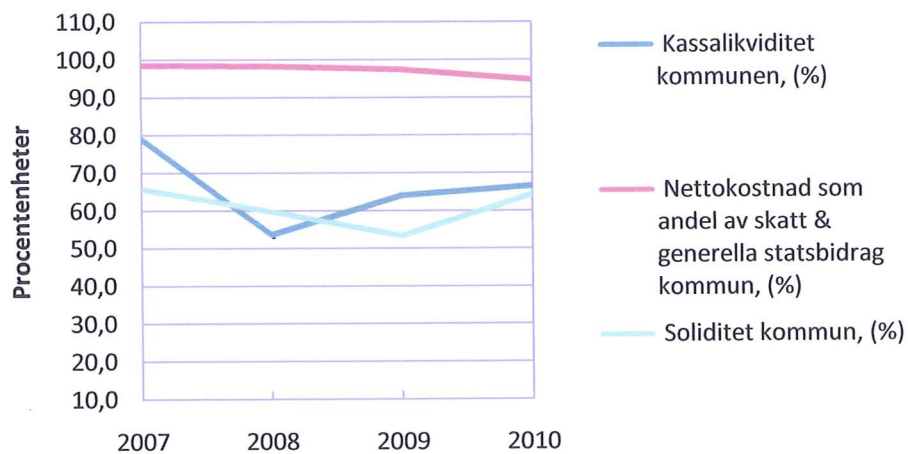
Lund

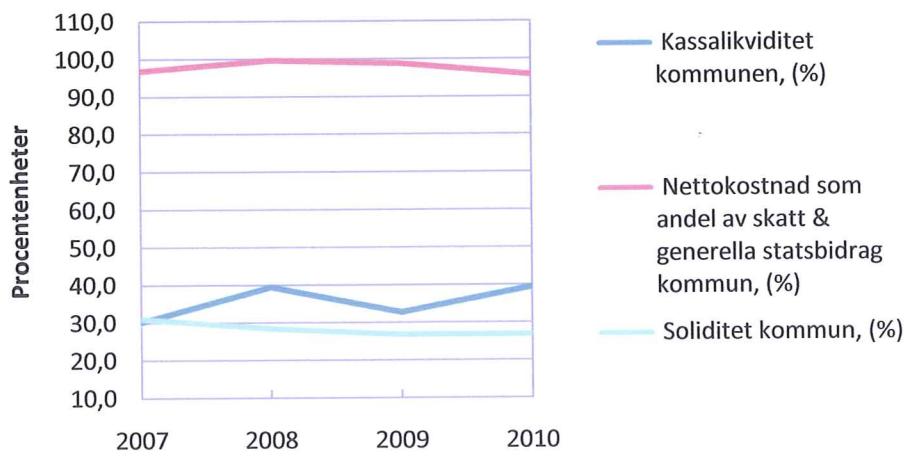
Skellefteå

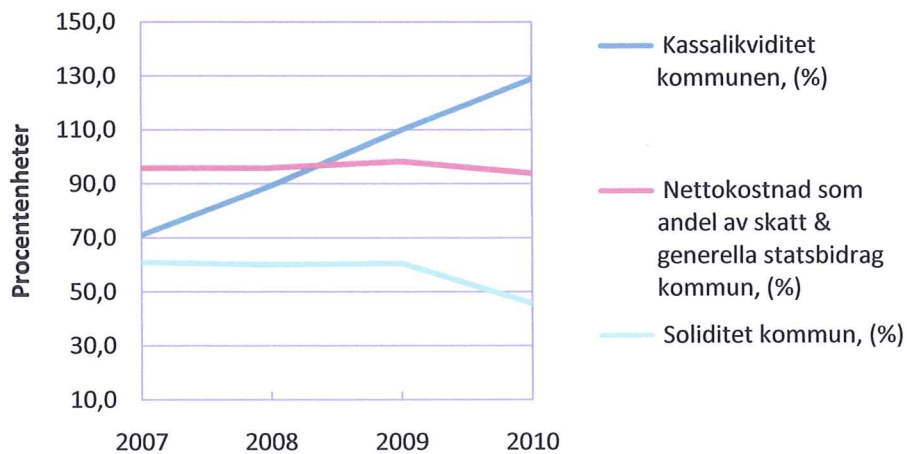
Skövde

Umeå

Varberg

Växjö

